

M A G Y A R
É P Í T É S Z
K A M A R A

2023.
július

K Ö Z L Ö N Y
M Ű H E L Y

ÉPÍTÉS Z

289

Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont
(MD Stúdió Építésziroda Kft.)

Fotó: Palkó György

FÓKUSZTÉMA: MÚZEUMOK ÉPÍTÉSZETE

A MAGYAR ÉPÍTÉS Z KAMARA HÍREI – MEGJELENT A SZAKMAGYAKORLÁSI KORMÁNYRENDELET MÓDOSÍTÁSA – TOVÁBBRA IS KÖTELEZŐ AZ ENERGETIKAI TANÚSÍTVÁNY ELADÁS VAGY BÉRBEADÁS ESETÉN – SZEPTEMBERFESZT 2023 – A TERÜLETI ÉPÍTÉS Z KAMARÁK 2022. ÉVI DÍJAZOTTJAI – A NYÍREGYHÁZI GÖRÖG-KATOLIKUS MÚZEUM – A ZALAEGERSZEGI MIINDSZENTYNEUM ÉPÜLETE – MÚZEUM EGY „NYITOTT HÁZ”-BAN – MAGYAR PÉNZMÚZEUM ÉS LÁTOGATÓKÖZPONT – MÉLTÓ EMLÉKE LEHET LANTOS FERENC MŰVÉS ZETÉNEK – NÉPRAJZI MÚZEUM A BUDAPESTI VÁROSLIGETBEN

Elekfy család
| Pest vármegye |

„A Generon a mi stílusunk.”

GENERON

ZENIT

 Generon kompatibilis cserép

Válassza Ön is a **több száz család otthonán már bizonyított, esztétikus** Generon napelemes cserepet és a vele kompatibilis Terrán Zenit vagy Rundo tetőcserepeket!

TERRAN
OTTHON A JÖVŐBEN

Ismerje meg Ön is a termékdesign-díjas Terrán GENERON napelemes tetőcserepet!

reddot winner 2021
urban design

M A G Y A R
É P Í T É S Z
K A M A R A

2023.
július

K Ö Z L Ö N Y
M Ű H E L Y

É P Í T É S Z

TARTALOM

A Magyar Építész Kamara hírei

Ajánló	2
A MÉK Elnökségének határozatai	3
Megjelent a Szakmagyorkorlási kormányrendelet módosítása	3
Továbbra is kötelező az energetikai tanúsítvány eladás vagy bérbeadás esetén	4
SzeptemberFeszt 2023	8
MÉK online szakmai továbbképzések a tako.mek.hu oldalon	8
Nyári ügyviteli szünet	8

Építészeti közélet

A Területi Építész Kamarák 2022. évi díjazottjai	10
--	----

Fókusztema: Mona Lisa is lakik valahol... – Múzeumok építésze

A nyíregyházi Görögkatolikus Múzeum	12
A zalaegerszegi Mindszentyneum épülete – Múzeum egy „nyitott ház”-ban	16
Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont	20
Méltó emléke lehet Lantos Ferenc művészetének	24
Néprajzi Múzeum a budapesti Városligetben	28

ÉPÍTÉSZ KÖZLÖNY-MŰHELY | ISSN 1789-0934 |

| 289. szám | 2023. július

A Magyar Építész Kamara kiadványa | Kiadja: Publicitas Art-Media Kiadó Kft. | Felelős: Nagy Ibolya, a kft. ügyvezetője
A szerkesztőbizottság elnöke: dr. Hajnóczy Péter; tagjai: Szalay Tihamér, Turi Attila | Főszerkesztő: Tutervai Máttyás
| Felelős szerkesztő: Dér Andrea | Szerkesztőség: H-1088 Budapest, Ötpacsi utca 2., telefon: (06-1) 318-2944,
(06-30) 4730-391, e-mail: szerkesztoseg@mek.hu, www.mek.hu | Hirdetésfelvétel: Publicitas Art-Media Kiadó Kft.
H-1021 Budapest, Tárogató út 26., telefon: (06-30) 964-9598, e-mail: ibolyan@publicitasart.hu, www.publicitasart.hu
A leadott anyagok tartalmáért és formai megjelenéséért a kiadó nem vállal felelősséget. A Magyar Építész Kamara
elektronikus kiadványa: www.mek.hu – napi frissítés. A honlap nyitóoldalán lehet feliratkozni a heti e-mail hírlevélre.

289

Ajánló

Kedves Olvasók, Tisztelt Kollégák!

Tombol a nyár, ilyenkor hajlamos mindenki kevesebbet foglalkozni a szakmával, és inkább koktélt szürcsölgetve múltatni az időt a tengerpartokon. Ha mégis ránk törne az építészeti hiánya, akkor javasolom, hogy tegye félre a füles rejtvényt, és lapozgassa a közlőny mostani számát.

A nyári kirándulásainkon gyakran kötünk ki különböző múzeumokban, így a közlőny is a múzeumok világába kalauzol bennünket.

Közlőnyünkben beszámolunk az utóbbi időszak elnökségi határozatairól.

Főleg a műemlékekkel, településtervezéssel foglalkozó szakembereket érinti, hogy megjelent a 266/2013. Korm. rendelet módosítása, erre hívjuk fel a figyelmet, illetve javasoljuk, hogy alaposan tanulmányozzák át a jogszabályt.

2023. november 1-től jelentősen módosulnak az építészeti tervek elbírálási szabályai. A változás érinti a számítási módszert, a követelményeket és a tanúsítás szabályait is. Ezzel kapcsolatban olvashatjuk Dr. Csoknyai Tamás és dr. Szalay Andrea írását.

Terveink szerint idén is lesz SzeptemberFeszt. Bízunk abban, hogy sikerül a tavalyihoz hasonló színvonalú, és sikerű programot megvalósítani 2023. szeptember 21-én a MÉK szék-házában.

Hírt adunk a MÉK online szakmai továbbképzéseiről, ami kiváló nyáresti program lehet az érdeklődőknek.

A 2022. évi Építész Évkönyvben megjelentek a Területi Kamarák 2022. évi díjazottjai, azonban volt 1-2 hiányosság, így ezt pótlandó ismertetjük a rendelkezésünkre álló listát, amelyből jól látszik, hogy nagyon sok értékes épület és értékes szakember van közöttünk.

A Fókusztemánk Mona Lisa lakóhelye, azaz a múzeumok. Van köztük kicsi és nagy, új épület és felújítás, közös jellemzőjük, hogy nagyon magas építészeti színvonalat képviselnek.

Érdekes feladat megoldására vállalkozott Balázs Mihály és a dmb műterem a Nyíregyházi Görögkatolikus Múzeum és Tanulmányi Ház tervezésével, amikor olyan kérdésekre keresték

a választ, mint: Hagyomány vagy modernitás, templomtér vagy kiállítóter, fekete doboz vagy festői fények? Elmondható, hogy a megvalósult épület megtalálta a megfelelő válaszokat.

Merőben más feladatot jelentett a TSPC Mérnökiroda és a Konkrét Stúdió munkatársai számára zalaegerszegi Mindszentyneum épületének tervezése, amely megfogalmazásuk szerint múzeum egy „nyitott ház”-ban. A térszervezéssel kapcsolatban megfogalmazott gondolataik jól lekövethetőek az épületen, a mind külső megjelenésében, mind belső formálásában magas színvonalú épület értékes eleme a kortárs múzeum építészetnek.

A következő bemutatott épületünk ismét egészen másról szól, hiszen a Magyar Nemzeti Bank Pénzmúzeuma, az egykori, 1923-ban Sándy Gyula tervei alapján épült Postapalota épületében kapott helyet. A kimagasló színvonalú építészeti felújítás tervezője az MD Stúdió Építész Iroda Kft, gratulálunk Nekik a munkájukhoz. Jelen cikkünk a Pénzmúzeumot hivatott bemutatni, amely Bihary Sarolta DLA és kollégái munkája. Írásuk szerint az intézmény újra definiálja a múzeum fogalmát és interaktív tudásközpontként egy élményutat kínál a pénz világában. Az innovatív kurátori gondolatokra a belsőépítész is újszerű téralakításokkal kívánt reagálni. Sikerült! Érdemes megismerkedni az épülettel írásban és élőben is!

A következő bemutatott projekt kilóg az eddigiek sorából, mivel itt nem egy megvalósult épületről, hanem egy pályázatról van szó. A Magyar Művészeti Akadémia (MMA) Építőművészeti Tagozata tavaly ősszel hirdette meg nyílt, építészeti tematikájú, ötletpályázatát negyven év alatti építőművészek, építész-mérnökök, építészek, belsőépítészek számára. A 2022-es pályázati kiírás „LANTOS MÚZEUM PÉCS 2022” címmel olyan javaslat készítését tűzte ki céljává, amely egy fiktív épület tervezésére irányul, ami Lantos Ferenc (1929–2014) Kossuth- és Munkácsy Mihály-díjas festőművész, művészpédagógus, az MMA néhai tagja és a természet erős kapcsolatát egy épületben megformálva, természeti, környezeti utalásokkal, viszonyokkal mutatja be és méltó emléke lehet a pécsi kötődésű művészeknek. Ennek a pályázatnak a díjazott terveit mutatjuk most be közlőnyünkben.

Végül, de korántsem utolsó sorban az utóbbi időszak egy legnagyobb múzeumprojektjébe pillanthatunk be.

A számtalan szakmai díjat és elismerést elnyert budapesti Néprajzi Múzeum épületegyüttesét Ferencz Marcel vezetésével a Napur Architect csapata készítette. A téma olyan nagy és fontos, hogy akár önálló közlőnyszámot is megtöltene, így most csak ízelítőül, kedvcsinálóul villantunk fel néhány képet, illetve osztunk meg néhány információt és gondolatot a tervezés folyamatáról, a végeredményről. Olyan ikonikus épületről van szó, ahová előbb-utóbb mindenkinek el kell jutnia, meg kell élnie és értenie!

Összefoglalva, nagyon sok jó múzeum épült az utóbbi időben, úgyhogy bőven vannak javasolható úticélok a közeljövőre!

Kedves Olvasó!

Mindenkinek jó pihenést kívánunk a nyárra, ne feledjék, hogy a fizikai feltöltődésen túl a szellem is igényli a táplálékot, úgyhogy érdeklődéssel lapozgassák közlőnyünket, és találkozzunk szeptemberben az Ötpacsirta utcában a SzeptemberFeszt 2023 rendezvényen!

Tutervai Máttyás
MÉK-alelnök, főszerkesztő

A MÉK Elnökségének határozatai

15/2023. (05. 05.) sz. MÉK elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége 9 igen szavazattal egyhangúlag elfogadja a MÉK Nonprofit Kft. 2022. évi gazdálkodásról szóló beszámolóját és bevallását, 5811 E Ft mérleg főösszegeggel és -3808 E Ft adózott eredménnyel.

16/2023. (05. 09.) sz. MÉK elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége 9 igen szavazattal egyhangúlag elfogadja a MÉK 2022. évre vonatkozó „kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet” c. anyagot.

17/2023. (06. 01.) sz. MÉK határozat

A MÉK Elnöksége 7 igen szavazattal egyhangúlag 2023. július 1-

hatálybalépéssel elfogadja a Szakmai továbbképzési szabályzat függelékét.

18/2023. (06. 01.) sz. MÉK határozat

A MÉK Elnöksége Sz. L. által benyújtott beruházásleboncoló szakterületen tanúsításra vonatkozó kérelmét áttekintette és 7 igen szavazattal egyhangúlag úgy dönt, hogy a benyújtott iratok alapján részére a kért tanúsítás kiállítható.

19/2023. (06. 21.) sz. MÉK elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége 8 igen szavazattal egyhangúlag úgy dönt, hogy további 1,6 millió forint tagi kölcsönt biztosít a MÉK Nonprofit Kft. részére.

Megjelent a Szakmagyakorlási kormányrendelet módosítása

2023. június 16-án hatályba lépett az építésügyi és az építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységekről szóló 266/2013. (VII. 1.) Korm. rendelet hosszú ideje várt módosítása. A módosítás több szakterületre vonatkozóan tartalmaz változásokat.

A 2022. április 1-től hatályos új jogosultságokra vonatkozó változások

Műemlék építmény esetén a 2022. április 1. előtt megkezdett építőipari kivitelezési tevékenységet ellenőrző ME-É szakterületen bejegyzett műszaki ellenőr jogosult műemléken a műszaki ellenőri tevékenység végzésére a kivitelezési szerződés teljesítéséig.

Magasépítési műemléki műszaki ellenőri jogosultság (ME-É-M) a jövőben nemcsak okleveles építészmérnöki végzettséggel, hanem legalább 8 éves szakirányú szakmai gyakorlat esetén építészmérnök végzettséggel is megszerzhető. Amennyiben nevezett BSc-szintű képzésen kívül a jelölt műemlékvédelmi szakmérnöki oklevelet is szerzett, a szükséges gyakorlati idő 5 évre csökken.

Építési szakterület műemléki részsakterületén műszaki vezetői jogosultság (MV-É-M) június 16-ától okleveles építészmérnökök számára már 3 éves szakirányú szakmai gyakorlat követően megadható, valamint megnyílik a lehetőség e jogosultság megszerzésére is építészmérnök BSc-végzettséggel rendelkezők számára a műemléki műszaki ellenőrnél részletezett feltételek szerint.

Magasépítési műemléki műszaki ellenőri (ME-É-M), építési műemléki műszaki vezető (MV-É-M), valamint táj- és kertépítész műszaki ellenőr (ME-É-K) vonatkozásában a képesítési követelménynek nem megfelelő szakképzettség esetén a szakmagyakorlás a Magyar Építész Kamara szakértői testületének véleménye alapján engedélyezhető annak, aki az új jogosultságok megjelenése előtt jogszerűen gyakorolta az adott részsakterületi tevékenységet, de a jogszabály 2022. április 1-i módosítását követően már nem felel meg az adott részsakterülettel szemben támasztott szakképzettségre vonatkozó előírásoknak. Ebben az esetben a jogosultság a Magyar Építész Kamara szakértői testületének véleménye alapján szerezhető meg és az eljárás során figyelembe kell venni az igazolt szakképzettséget, a teljesített kreditszámokat (legalább 80% átfedés a képesíté-

si követelményben előírt szakképzettség során megszerzhető kreditekkel), a szakirányú szakmai gyakorlatot (rendelkezni kell a szakterületen előírt leghosszabb szakirányú szakmai gyakorlati idővel), a szerzett jogokat, valamint a meglévő jogosultságokat (ME-É-M jogosultság esetén meglévő ME-É, MV-É-M jogosultság esetén MV-É jogosultság megléte).

Pontosításra kerülnek az építési műszaki ellenőri és felelős műszaki vezetői szakterület műemléki részsakterületén az előírt szakmai gyakorlati idő számításának szabályai, valamint rögzítésre kerül, hogy a táj- és kertépítészeti műszaki ellenőri jogosultsághoz milyen szakmai gyakorlat vehető figyelembe.

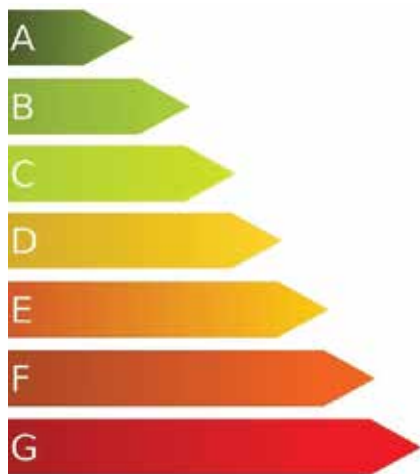
A „műemlékek területén gyakorlott” cím megszerzésével, használatával kapcsolatos változások: a jövőben „műemlékek területén gyakorlott” cím három helyett öt év szakmai gyakorlattal szerzhető meg és – tekintettel a 2022. áprilistól hatályos új jogosultságokra – építési műszaki ellenőri szakterületen a cím a továbbiakban nem adható ki.

Településtervezési jogosultság megszerzésének szabályait érintő változások: változnak a településtervezési jogosultság megszerzésének feltételei. Ennek keretében bővül a figyelembe vehető szakmai gyakorlat köre, valamint bizonyos – korlátozott – esetekben a figyelembe vehető végzettség. A településtervezési szakma gyakorlása engedélyezhető továbbá azon okleveles építészmérnök és okleveles tájépítész mérnökök számára is, akik urbanista felsőfokú szakirányú továbbképzésen megszerzett szakképzettséggel is rendelkeznek és teljesítik a rendeletben előírt szakmai gyakorlati időre vonatkozó feltételeket. Amennyiben a szakmai gyakorlat kizárólag településtervezési gyakorlattal igazolt, a szükséges öt év szakmai gyakorlati időbe az urbanista felsőfokú szakirányú továbbképzés ideje is beszámítható.

Műemléki műszaki szakértői jogosultságot érintő változás: a műemléki építmények műszaki szakértői jogosultsággal végzhető tevékenységek köréből törlésre kerül a műemléki értékek dokumentálása és az épületdiagnosztika.

Fentiekén túl a módosítás a mérnöki kamarához telepíti a technológiai tervezési szakterületeken és az egészségügyi létesítmények technológiai szakértői szakterületen a szakmagyakorlási jogosultság kiadását és pontosítja a jogosultság megszerzésének eljárási folyamatát, valamint a műemléki részsakterületek esetén a jogosultsági vizsga tartalmát.

Továbbra is kötelező az energetikai tanúsítvány eladás vagy bérbeadás esetén

2023. november 1-től jelentősen módosulnak az épületenergetikai rendeletek. A változás érinti a számítási módszert, a követelményeket és a tanúsítási szabályait is.

Továbbra is kötelező marad az energetikai tanúsítvány elkészítése új építés, illetve ingatlaneladás és -bérbeadás esetén. A tanúsítványt az eladónak/bérbeadónak a szerződés megkötésének napjáig be kell mutatnia a leendő vevőnek/bérlőnek, és legkésőbb a birtokbaadás napjáig át kell adnia.

Új épület esetén, ahogy eddig is, a tanúsítvány elkészítéséről az építető gondoskodik a használatbavételi engedélyre vagy a használatbavétel tudomásulvételére irányuló kérelem benyújtását megelőzően, illetve az egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenység esetén a megvalósulást igazoló hatósági bizonyítvány iránti kérelem benyújtását megelőzően.

A jövőben a követelményeknek való megfelelést igazoló számítást már csak tanúsítói jogosultsággal rendelkező szakember készítheti el.

A szeptember 6-i MÉK képzésre – új szabályozások az energetikai tanúsításban! – már lehet jelentkezni! Jelentkezés itt: <https://tako.mek.hu/?m=kepzes&f=adatlap&kid=1284>

Javasoljuk, mielőbb jelentkezzen! Ha beteltek a helyek, a rendszer már nem tud több jelentkezést fogadni.

Az épületenergetikai rendeleteket illetően lényegi változások történtek. A változás jelentősen érinti a számítási módszert, a követelményeket és a tanúsítást egyaránt.

A 7/2006. (V. 24.) TNM rendeletet felváltja az építési és közlekedési miniszter 9/2023. (V. 25.) ÉKM rendelete az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról. A 200/2023. (V. 25.) Korm. rendelet pedig a 176/2008. (VI. 30.) kormányrendeletben eszközöl jelentős módosításokat, vagyis változnak a tanúsítási szabályai is.

A változás háttere

Bár a rendeletek 2006-as, illetve 2008-as bevezetésük óta több mint tízszer módosításra kerültek, ezeket mindig az uniós előírások változása kényszerítette ki vagy valamilyen szakmai érdekcsoport lobbitevékenysége. Szakmai szempontból érdemi, átfogó igényű változás egyszer sem történt, pedig rengeteg gyakorlati probléma, avulási kérdés merült fel az idők során. 2017-ben az MMK FAP-pályázata keretében megvalósult egy átfogó tapasztalatgyűjtés, ami alapján egy ad-hoc munkacsoport elkészített egy módosító anyagot és eljuttatott az illetékes minisztériumhoz. 2019-ben minisztériumi oldalról a BME felé jött felkérés egy átfogó felülvizsgálat elkészítésére, melynek indoka a 2018-as EPBD-irányelvmódosítás elsősorban, de kérték, hogy a szakmai észrevételeinket is vezessük át. A 2018-as irányelvmódosítás számos egyéb eleme mellett bevezette az ún. EPB-szabványrendszerhez való igazodás kényszerét a számítási módszerek tekintetében. Szerencsére nem tette kö-

telezővé a szabványok alkalmazását, de egyfajta átjárhatóságot, kompatibilitást írt elő. Ennek köszönhető az, hogy az új számítási módszer jelölésrendszerében és bizonyos mértékig logikájában is eltér a megszokott TNM rendelet módszertanától. Elkerülhetetlen volt az EPB-szabványok jelölésrendszerének részleges átvétele. Valószínűleg ezt lesz a legnehezebb megszokni. Viszont az összehangolás miatt a jövőben lehetővé válik a szabványok részletes módszerként való alkalmazása, ha az egyszerűsített módszer csődöt mond, például egy nagyon komplex vagy speciális épület esetén. A szakmai háttéranyag 2020-ban készült el, azóta zajlottak azok a véget nem érő bürokratikus eljárások, melyek eredményeképpen született meg 2023 májusában a két megjelent rendelet. Közben az anyag is átalakult, bár a szakmai részletek alapvetően nem változtak.

A 9/2023. ÉKM rendelet váltja fel a 7/2006. TNM rendeletet

Az új rendelet 2023. november 1-én lép hatályba, ami elegendő időt hagy a képzésekre és a szoftverfejlesztők felkészülésére. Az egyszerű bejelentéshez, illetve építési engedélyhez kötött építési tevékenységeknél 2023. október 31-ét követő bejelentések, illetve kérelmek esetén kell alkalmazni az új előírásokat. Ez azt jelenti, hogy hosszú évek halasztásai után végre valóban bevezetésre kerülnek a közel nulla épületekre vonatkozó követelmények, melyeket az EU-irányelv szerint 2020. december 31. óta kellene alkalmazni.

Alapvetően megváltozik a rendelet felépítése, ugyanis a számítási módszertan kikerül a rendelet fő szövegéből és az energiapolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium honlapján fogják közölni. A módszertan megjelenése a következő hetekben várható. A rendelet csak a törzsszöveget és mellékletként a követelményeket, a számítási módszer alapelveit, illetve a súlyozó tényezőket tartalmazza.

A legfontosabb változás a követelményeket érinti, ezentúl megváltozott és új fogalmakkal egészült ki a rendelet fogalomjegyzéke is. A követelményrendszer elemeinek nagy része megmarad, de a megújulóenergia-részarányt felváltja az életciklus-alapú CO₂-kibocsátás követelménye. A követelmények struktúrája kis mértékben átalakult: külön lett választva az általános követelmény, valamint a kifejezetten a közel nulla energiaigényű (KNE) új épületekre, illetve a jelentős felújításra vonatkozó követelmény (melyre eddig a „költésoptimalizált” követelményszint vonatkozott). A követelmények felépítése tehát a következő:

Általános követelmények:

- » hőátbocsátási tényező követelményértékei
- » a nyári hővédelemre vonatkozó követelmény
- » az épülettechnikai rendszerre vonatkozó előírások

A közel nulla energiaigényű épületek külön követelményei

- » fajlagos hőveszteség-tényező
- » összesített energetikai jellemző
- » fajlagos szén-dioxid-kibocsátás

Jelentős felújítás alá eső épületekre vonatkozó követelmények

- » fajlagos hőveszteség-tényező
- » összesített energetikai jellemző

Hőátbocsátási tényezők

A hőátbocsátási tényezőkre vonatkozó követelmények nagyrészt változatlanok, csak néhány szerkezet esetében történt változás. Fa vagy PVC keretszerkezetű homlokzati üvegezett nyílászárók esetén 1,15-ről 1,1 W/m²K-re, üvegtetők esetén 1,45-ről 1,5-re, tetősikablakok esetén 1,25-ről 1,3-ra, homlokzati ajtók esetén 1,45-ről 1,4-re módosult a követelményérték. Ez azért volt szükséges, mert a nyílászárók minősítési irataiban egytizedesjegy pontossággal adják meg a hőátbocsátási tényező értékét.

A fűtött és fűtetlen terek közötti fal követelményértéke enyhébb lett (0,26 helyett 0,4 W/m²K), hiszen az eddigi elvárás a homlokzati falakéval közel azonos hőszigetelési vastagságot követelt meg indokolatlanul.

A legfontosabb változás a talajjal érintkező szerkezeteket érinti, mely ezentúl nemcsak a szerkezet ellenállását veszi figyelembe, hanem a talaj hatását is tartalmazó ún. „egyenértékű hőátbocsátási tényező”-re vonatkozik. Ez nagyobb épületek esetén enyhítést jelent, ugyanis a hőáramnak nagy vastagságú talajrétegen kell átjutnia, mely önmagában is jelentős hőszigetelő hatással rendelkezik. Egy minimális hőszigetelési vastagságot azonban ezután is alkalmazni kell, melynek részleteit a rendelet tartalmazza.

Nyári hővédelem

A nyári hővédelem követelménye alapjaiban változik meg. Eddig a belső és külső hőmérséklet napi átlagértékeinek különbségére vonatkozott a követelmény nehéz és könnyű épület kategóriákban. Az új követelmény viszont az üvegezések napsugárzás elleni védelmére fogalmaz meg előírást, melynek alapja a TNM-ben az épülettechnikai rendszer előírásai között jelenleg is megtalálható előírás a gépi hűtés kapcsán.

Az új követelmény szerint a legnagyobb napsugárzásnak kitett K-D-Ny tájolású üvegezések napvédelméről gondoskodni kell, mely háromféleképpen biztosítható:

- » alacsony sugárzásátbocsátási képességű üvegezés választásával (mely a téli félévben viszont kedvezőtlen lehet),
- » társított szerkezetek alkalmazásával,
- » hatásos árnyékvetők betervezésével.

A követelményérték az üvegezések felülettel súlyozott sugárzásátbocsátási átlagértékére vonatkozik, de nem kell betartani a kis üvegfelületekkel rendelkező épületek esetén.

Épülettechnikai rendszerek

Az épülettechnikai rendszerekre vonatkozó követelményekben is történtek változások. A félreértésekre okot adó komfortparaméterekre vonatkozó táblázatok kikerültek a rendeletből, helyettük ajánlasként megjelenik egy uniós szabvány.

Változtak a fűtési és HMV-elosztóvezetékek hőszigetelési követelményei. Pontosításra került a beszabályozásra és a cirkulációs szivattyú működtetésére vonatkozó előírás.

Talán a legfontosabb változás az alábbi előírás: „Épülettechnikai rendszer telepítésekor, jelentős mértékű felújítás esetén azok cseréjekor vagy korszerűsítésekor az épülettechnikai rendszer energiahatékonyágát felhasználási célok szerinti bontásban értékelni kell az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításá-

ról szóló kormányrendelet szerint is. Az érintett felhasználási célhoz tartozó megváltoztatott részrendszereknek meg kell felelniük legalább a »normál« kategóriának, beépített világítás esetén a »jó« kategóriának.” (Ennek pontos értelmezéséhez lásd még a cikk tanúsításra vonatkozó fejezetét.) Ez az előírás lényegében kikényszeríti, hogy ne kerüljenek alkalmazásra rossz hatékonyságú rendszereslemek, mégpedig úgy, hogy nem ír elő konkrét műszaki megoldásokat.

További lényeges változásként meg kell említeni az épületfelületi rendszer kötelező alkalmazására vonatkozó 3.7. passzust is, mely nagyobb épületekben alkalmazandó és a 2018-as uniós irányelv direkt következménye.

Fajlagos hőveszteség-tényező

A fajlagos hőveszteség-tényezőre eddig közel nulla energiaigényű épületek esetén könnyű épületekre szigorúbb, nehéz épületekre enyhébb követelmény vonatkozott. Az új követelmény egységes minden új épületre, értéke pedig az eddigi két követelményszint között helyezkedik el. Ez azt jelenti, hogy „könnyű” épületek esetén valamelyest enyhült a követelmény, „nehéz” épületek esetén pedig kissé szigorodott (az eddig használt könnyű/nehéz kategóriákat ilyen formában már nem alkalmazzuk).

A fajlagos hőveszteség-tényező megengedett legnagyobb értéke közel nulla energiaigényű épületek esetén:

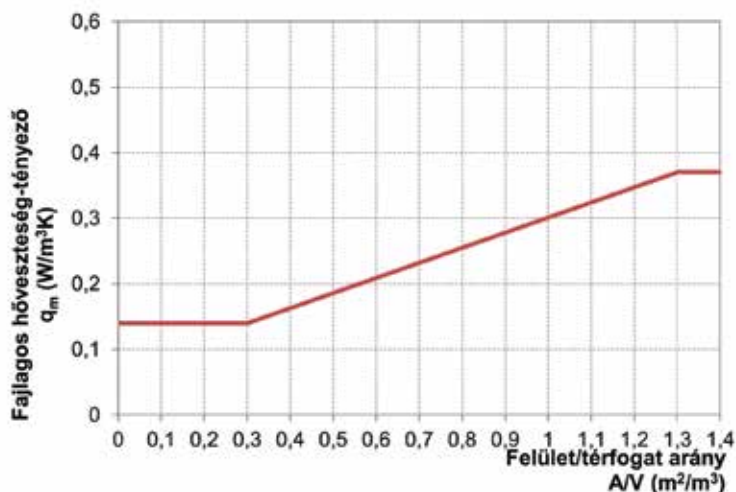
	A	B
1	A/V - 0,3	0,14 W/m ² K
2	0,3 - A/V - 1,3	0,071 + 0,23(A/V) W/m ² K
3	A/V × 1,3	0,37 W/m ² K

ahol:

A: az épület lehűlő felülete

V: az épület fűtött térfogata

A fajlagos hőveszteség-tényező megengedett legnagyobb értéke közel nulla energiaigényű épületek esetén.

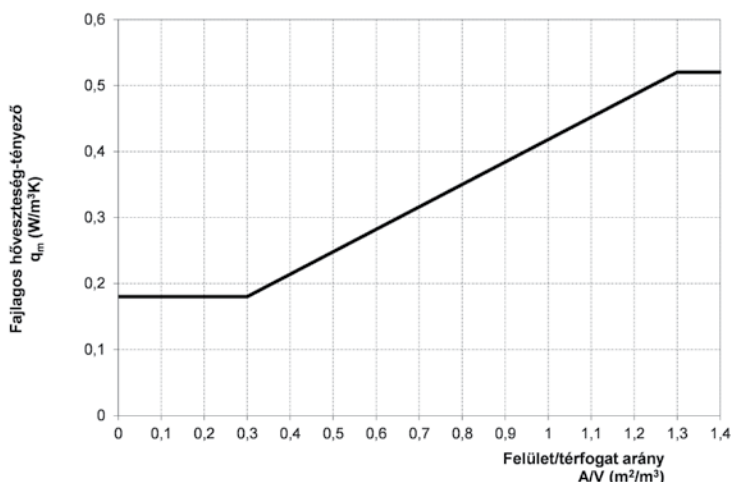

Jelentős felújítás esetén a követelményérték kissé enyhébb lett, ugyanis gyakori probléma volt, hogy nehezen teljesültek az eredetileg új épületekre meghatározott értékek. Felújításoknál jellemzően nem vagy nehezen hőszigetelhető az alsó zárófödém és gyakori eset, hogy a nyílászárók egy részét már kicserélték, de nem a mai elvárásoknak megfelelő minőségben. Ilyen épületek eddig csak nehezen elégtették ki a követelményeket és ezzel elestek a pályázatokról, támogatásoktól.

A fajlagos hővesztés-tényező megengedett legnagyobb értéke jelentős felújítás alá eső épületek esetén:

	A	B
1	$A/V - 0,3$	$0,18 \text{ W/m}^2\text{K}$
2	$0,3 - A/V - 1,3$	$0,078 + 0,34(A/V) \text{ W/m}^2\text{K}$
3	$A/V \times 1,3$	$0,52 \text{ W/m}^2\text{K}$

A fajlagos hővesztés-tényező megengedett legnagyobb értéke jelentős felújítás alá eső épületek esetén. A rendeletben hibás ábra jelent meg, amely javítva lesz.

Összesített energetikai jellemző

Fontos változás, hogy az új rendelet szerint csak lakó- és szállásjellegűre vonatkoznak számszerű összesített energetikai jellemző követelmények és ezentúl az oktatási és irodaépületek is az „egyéb” kategóriában tartoznak, ahol referenciaépület-módszerrel kell meghatározni a követelményeket. A változás fő indoka az iroda- és oktatási épületek sokfélesége és a belső környezeti paraméterekre vonatkozó elvárások összetettsége. Ajánlott értékek viszont lesznek a tervezési adatokra az eddiginél több épülettípusra is.

Lakóépületek esetén a követelményérték $76 \text{ kWh/m}^2\text{év}$, mely egyezik a TNM rendelet jelenlegi megnövelt energiahatékonyságú követelményértékével.

Jelentős felújítás esetén a jelenlegi követelményhez képest kis mértékben enyhültek az értékek: a nagy épületek esetén nem változott a határérték ($110 \text{ kWh/m}^2\text{év}$), a magasabb fe-

lület-térfogat aránnyal rendelkező kisebb épületekre viszont 140 helyett $150 \text{ kWh/m}^2\text{év}$ lett a megengedett legnagyobb érték.

Az összesített energetikai jellemző fogalma pontosodott, az épület fajlagos nem megújuló forrásból származó primerenergia-igényét kell számítani az új primerenergia-átalakítási tényezők figyelembevételével. Az átváltási tényezők fosszilis tüzelőanyagok esetén $1,0$ -ról $1,1$ -re változtak, mivel már nem a földgázt tekintjük referenciának. Biomassza esetén az eddigi $0,6$ mellett megjelent egy $0,2$ -es érték is, melyet csak a külön meghatározott feltételeknek megfelelő korszerű tüzelőberendezések esetén szabad figyelembe venni. A villamos energia váltószáma $2,3$ -ra csökkent, kikerült viszont a rendeletből a csúcson kívüli elektromos áram.

Szén-dioxid-követelmény

A minimális megújuló energia részarányra vonatkozó követelmény kikerült az új rendeletből. Ennek oka nem az, hogy a megújuló energia hasznosítása nem fontos, hanem az ezt felváltó CO_2 -alapú követelmény nagyobb rugalmassága és az ország dekarbonizációs törekvéseinek támogatása. A megújulóenergia-részarány bizonyos, energiahatékony technológiákat hátrányosan kezelt (pl. hővisszanyerős szellőzés, hatékony távhő stb.), míg másokat indokolatlanul nagy előnyhöz juttatott. A CO_2 -követelmény indirekt módon továbbra is kikényszeríti a megújuló energiaforrások hasznosítását, de egyenértékű megoldásként ismeri el az egyéb energiaigényt és emissziókat csökkentő technikákat. A felhasznált megújuló energia mennyiségét továbbra is szükséges számítani, de nem ez képezi a követelmény alapját.

Ahogy a szabvány fogalmaz, „az energiahatékony épületek célja nem az, hogy minél több megújuló energiaforrást használjunk, hanem az, hogy a lehető legkevesebb nem megújuló energiát fogyasszunk. Magasabb megújulóenergia-részarány ne eredményezzen rosszabb energetikai teljesítményt” (PD CEN ISO/TR 52000-2:2017).

A CO_2 -követelményt csak közel nulla energiaigényű épületek esetén kell alkalmazni, maximális fajlagos értéke $20 \text{ kg/m}^2\text{év}$ lakó- és szállásjellegű épületek esetén. Ennek kiszámításához a végső energiaigényt a rendeletben megadott CO_2 -átalakítási tényezőkkel kell szorozni. Az átalakítási tényezők meghatározása az energiahordozók teljes életciklus alatti kibocsátása alapján történt egy nemzetközi adatbázis adatainak felhasználásával. Az értékek tartalmazzák az energiahordozó felhasználásához, kitermeléséhez, szállításához, valamint az infrastruktúra kiépítéséhez, üzemeltetéséhez kapcsolódó üvegházhatású gázkibocsátásokat.

A 200/2023. (V. 25.) Korm. rendelet módosítja a tanúsításról szóló 176/2008. (VI. 30.) kormányrendeletet.

Kezdjük azzal, hogy mi nem változik. Nem változik a tanúsítás elszámolható költsége, annak ellenére, hogy erre a szakma nagyon számított. Nem sikerült áttörést elérni a tanúsítványok kötelező kifüggesztése tekintetében. Ez ugyan elő van írva, de továbbra sincsenek megfelelő kényszerítő intézkedések mellérendelve. Az ingatlanhirdetések tekintetében előrelépés történt ugyan, minden esetben kötelező lesz feltüntetni a kategóriát, de itt sem látjuk a kényszerítő intézkedéseket. A nemrégiben felröppent sajtóhír ellenére nem igaz, hogy a tanúsítvány kiállítása önkéntessé válna, hiszen „(3) Az e rendelet hatálya

alá tartozó épületnek vagy önálló rendeltetési egységnek el- lenérték fejében történő tulajdonát ruházása vagy bérbeadása esetén – a (4) bekezdésben meghatározottak kivételével – az eladónak vagy a bérbeadónak a szerződés megkötésének nap- jáig be kell mutatnia a tanúsítványt vagy annak másolatát a leendő vevőnek vagy bérlőnek, és legkésőbb a birtokbaadás napjáig át kell adnia a tanúsítványt vagy annak másolatát a ve- vőnek vagy a bérlőnek”. A változás annyi, hogy a HET-számot már nem kell beírni a szerződésbe. E tekintetben az unió által felállított minimum előírás valósul meg a jövőben.

Változtak nem elhanyagolható jelentőségű részletkérdések, mint a 10 éves hatály 5 évre csökkenése, eljárásrendi mó- dosítások, történtek fogalmi pontosítások vagy hogy QR-kód került a tanúsítványmintára. A módosítással megszűnik az energiafogyasztás mérésén alapuló tanúsítás lehetősége, mivel ez a gyakorlatban pontatlan értékelési adatokat ered- ményezhetett.

Szakmai szempontból nagy jelentőséggel bír viszont az, hogy a követelmények és a számítási módszer megváltozása elkerül- hetetlenül maga után vonta a kategóriába sorolási szabályok és a skála megváltozásának szükségességét is. Mivel megszűnik a megújuló részarányra vonatkozó követelmény és megjelenik a szén-dioxid-emisszió követelményértéke, az új kategóriába so- rolás is ehhez igazodik. Eddig a „BB” volt a közel nulla követel- mény, ezt a logikusabb „A2023” kategória váltja fel. Az eddigi egy skála helyett két skála lesz, az egyik skála a nem megújuló primerenergia-felhasználást, a másik a szén-dioxid-emissziót veszi alapul. A közel nulla szintnek megfelelő épület mindkét skálán teljesíti legalább az „A2023” kategóriát. A skála viszo- nyítási alapja továbbra is a közel nulla követelményszint, azt tekintjük 100%-nak, és az lesz az „A2023” kategória felső határa. A kategóriák betűjeléhez kapcsolt indexben található 2023-as érték jelzi, hogy az új skála szerint történt a besorolás, megszüntetve ezzel a dupla betűs jelölést. Megszűnik minden további besorolási kritérium (pl. részletes módszer vagy szimu- láció, időjárásfüggő szabályozás), ami többletmunkát eredmé- nyezett jobb kategóriák esetén, ezért sokszor nyilvánvalóan jobb épületek rosszabb kategóriába kerültek másoknál.

Ami várhatóan a tanúsítvány felhasználói szempontjából hasz- nos előrelépés, ugyanakkor némi többletmunkát eredményez a tanúsító oldalán, a rendszerelemek értékelési skálájának, vala- mint a részletesebb, kötött struktúrájú tanúsítási javaslatoknak a bevezetése. Ezután a fő szerkezeti elem- és gépészeti rend- szertípusokat be kell sorolni egy ötfokozatú skálán. Például a külső falakat átlagos hőátbocsátási tényezőjük alapján, a fűtési rendszert a tényleges és a szabványos gépészethez tartozó ha- tásfokok viszonyzáma alapján kell besorolni. Ez a szoftverekkel nagyrészt automatizálható lesz. Többletmunka ott fog jelent- kezni, hogy kétféle javaslatot kell tenni rendszerelemenként a „jó” és a „kiváló” szint megugrására. Várhatóan ehhez is a

szoftverek jelentős támogatást nyújtanak majd, de a gépészet- nél végső soron a tanúsítónak kell meghozni a döntést.

Továbbá a jövőben elkerülhetetlen lesz a megfelelő részletes- ségű és minőségű fotódokumentáció feltöltése, illetve egy ún. „felújítási útlevél” szövegmező kitöltése, ami már a következő EU-irányelv-módosítás irányába mutat. Ennek lényege, hogy javaslatot kell tenni a korszerűsítési intézkedések sorrendisé- gére, ha azokat egyszerre végrehajtani nincs lehetőség, illetve fel kell hívni a figyelmet azok kockázataira (pl. állagvédelem).

Végezetül megemlítendő az is, hogy sokkal szebb, felhasználóbarátabb lesz a tanúsítvány, mint eddig. Ugyan hosszabb lesz, mert különböző felhasználói célcsoportokat egyszerre szolgál majd ki. A részletes adatok a végfelhasz- nálót kevésbé érdeklik majd, de nagyon hasznosak lesznek a szakma számára, segítik a tanúsítványok ellenőrzését. Ezáltal jelentősen bővül a rögzítésre kerülő számítási adatok köre. Így sokkal pontosabb és használhatóbb adatbázis jön létre a hazai tanúsított épületállományról, hiszen eddig ezen adatok többsé- ge nem került adatbázisba, csak a számítási melléklet részét képezte.

Összefoglalás

Jelentős változások történtek az energetikai jogszabályok terü- letén. Összességében nem lettek sem lényegesen szigorúbb, sem lényegesen enyhébbek a követelmények, de sok apró vál- tozás történt, melyeknek hatása épülettípusonként és műszaki megoldásonként változó mértékű lesz. Inkább észszerűsítések történtek és nőtt a flexibilis választás lehetősége az alkalmaz- ható megoldások tekintetében. A jelentős felújítások követel- ményei egyértelműen enyhültek.

A tanúsítvány esztétikusabb és felhasználóbarátabb kialakítású lesz és használhatóbb felújítási tanácsokkal fog szolgálni, ezért remélhetőleg javul majd a tanúsítványokról alkotott közvéle- kedés is.

A szakma nagy kihívások előtt áll. 2023. november 1-ig le kell fejleszteni a tanúsítványkezelő rendszert és a számítási szoft- vereket. A szakértőket tovább kell képezni, amiben fontos sze- rep jut a kamaráknak is. Ezek a folyamatok már megindultak.

A jogszabályok szakmai részének kidolgozása és a megjelenés között több mint 3 év telt el. Közben azonban az uniós jogal- kotás sem állt meg, az újabb EPBD-módosítás küszöbén állunk. A tervezetekből már látszik, hogy jelentős további változások várhatók, melyek óhatatlanul mélyen érinteni fogják a rende- leteket is. Ennek ellenére az életbe lépett változások többsége az új EPBD irányába mutat, ezért bevezetésük mindenképpen előrelépésnek tekinthető.

Dr. Csoknyai Tamás és dr. Szalay Zsuzsa

Szeretne értesülni a szakmagyakorlást érintő friss hírekről?
Like-olja és kövesse a Magyar Építész Kamara Facebook-oldalát!
<https://www.facebook.com/magyarepiteszkamara/>

SzeptemberFeszt 2023

A tavalyi hasonló rendezvény sikerén felbuzdulva, ígértünkhez híven idén is megrendezzük 2023. 09. 21-én a SzeptemberFesztet.

A helyszín ismét a MÉK székháza Budapesten az Ötpacsirta utcában.

A tervezett program szerint ismét váltakozni fognak a szakmai beszélgetések, előadások és a könnyedebb hangvételű diskurzusok. Szó lesz a Kamarában működő tagozatokról, Budapestről, az ÉKM munkájáról, építészgenerációkról, építészirodákrol, az irodalomban és a zenében is kiváló építész kollégákról, és sok minden másról. A rendezvényt akkreditáljuk szakmai továbbképzésként is.

A részletes programról a későbbiekben a MÉK honlapján, hírlevelében, Facebook-oldalán számolunk be.

Aki tavaly ott volt, azért jöjjön, aki nem volt ott, az pedig azért, hogy ő is megélje egy sűrű, de tartalmas szakmai együttlét pillanatait!

MÉK online szakmai továbbképzések a tako.mek.hu oldalon

A tako.mek.hu oldalon elvégezhetőek a MÉK által készített online szakmai továbbképzések, az elérhető képzések sora további 3 új előadással egészült ki.

Az online képzések a videó-előadások megtekintésével és rövid ellenőrző tesztkérdések sikeres kitöltésével végezhetőek el. A sikeresen elvégzett továbbképzést követően a rendszerből rögtön letölthetővé válik a továbbképzési igazolás is. A képzés teljesítéséért 1 továbbképzési pont jár előadásónként.

A videó a képzés lezárásáig megtekinthető, a tesztkérdések kitöltésére 30 nap áll rendelkezésre.

Jelenleg már 9 előadás érhető el rendszerünkben:

1. Simon Mariann – Településképi Arculati Kézikönyvek, Településképi Rendeletek (új képzésünk)
2. Dr. Makovényi Ferenc – A szakmagyakorlás helyzete az Európai Unióban (új képzésünk)
3. Dr. Vukov Konstantin – Előzetes kutatási módszerek a műemlékvédelemben (új képzésünk)
4. Dr. Tari Gábor PhD egyetemi docens, színművész-tervező, festőművész – Színharmóniáról kicsit másképp
5. Turi Attila építész, a Magyar Építész Kamara alelnöke – Szemlélet-idea-tett

6. Turi Attila építész, a Magyar Építész Kamara alelnöke – „Tenni a jót” – A katasztrófa-helyzetek miatti újjáépítések a Kós Károly Egyesület együttműködésével

7. Szalay Tihamér építész, a Magyar Építész Kamara alelnöke – Szerzői jog

8. Dr. Püski András biztosítási szakjogász – Tervezői felelősség és annak biztosítása, tervezők által okozott károk gyakorlati szemmel, valós kárpéldák bemutatásával

9. Horváthné Korinek Judit okl. építészmérnök, rehabilitációs környezettervező szakmérnök – Közkezdvelt tévhitok eloszlátása az akadálymentesítéssel kapcsolatban

Javasoljuk, hogy iratkozzon fel a MÉK heti e-mailhírlevelére, hogy az aktuálisan megnyitott képzéseinkről is tájékozottan tudjunk.

Természetesen képzéseinken továbbra is szívesen várjuk a téma iránt a kamarán kívüli érdeklődőket is, sem a TAKO rendszerébe történő regisztrálásnak, sem a jelentkezésnek nem feltétele az építész kamarai tagság.

Kérjük, hogy a TAKO-rendszerbe belépve ellenőrizzék és frissítsék adataikat a Saját adatok menüpontban! A jelentkezések menüpontban nyomon követhetőek a TAKO rendszerén keresztül elvégzett továbbképzések (jogi, szakmai).

Nyári ügyviteli szünet

A Magyar Építész Kamara **2023. augusztus 7. (hétfő) és 2023. augusztus 25. (péntek) között ügyviteli szünetet tart!**

Az első telefonos és személyes ügyfélfogadási nap: 2023. augusztus 28., hétfő 12-15 óra között.

KÖNNYŰ

&

IDŐTÁLLÓ

HOMLOKZATBURKOLAT

RENDKÍVÜL GAZDASÁGOS

&

GYORS KIVITELEZÉS

A Slate Design kőfurnér természetes köfelületű, üvegszálas műgyanta hordozóval megerősített burkolólap. Könnyű súlyának köszönhetően megfelel épületek külső homlokzati falburkolásra előtétfalazás és szerelt tartószerkezet építése nélkül.

Vastagságuk csak 1,2-3,0 mm, a felületük lehet agyagpala, csillámpala, homokkő, vagy mészkő. Összehasonlítva más vastag burkolatokkal gazdaságosan, zaj és por nélkül felragasztható, akár hálózott, szigetelt kültéri homlokzatra, fémre, fára, téglára, csempére, gipszkartonra és számos egyéb felületre.

ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft. által kiadott minősítéssel és a Budapesti Műszaki Egyetem vizsgálatával!

Projekt megnevezése:
Irgalmasság Háza felújítása

Építető:
Kaposvári Egyházmegye

Eredeti épület:
Jezsuita rendház 1948

Burkolat:
Slate Design White homokkő

WWW.SLATEDESIGN.HU

A Területi Építész Kamarák 2022. évi díjazottjai

BÁCS-KISKUN MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

BÁCS-KISKUN MEGYE ÉPÍTÉSZETI DÍJA

Babinszky Tünde – Óvodabővítés, Felsőlajos
Lepsényi Ákos DLA – Kerékpáros pihenőpavilon, Baja
Mérő Máté – Családi ház, Kecskemét

MENDE VALÉR-DÍJ

Zengő-Marton Katalin

BÉKÉS MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

BÉKÉS MEGYEI ÉPÍTÉSZETI DÍJ

ALKOTÓI DÍJ

Kvasz György
Nemes Roland Béla

ÉLETMŰDÍJ

Kozák János László

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

SZEGHALMY BÁLINT ALKOTÓI DÍJ

Zielem Rita és Kocsis Szilárd – Sportszálló, Mezőkövesd
Pirity Attila – Vízparti nyaraló, Nyékládháza

BUDAPESTI ÉPÍTÉSZ KAMARA

BUDAPEST ÉPÍTÉSZETI NÍVÓDÍJA

NÍVÓDÍJ

Nagy Csaba, Pólus Károly, Hómann János, Pécsi Máté –
Vízafogó Park és pavilonépület

DICSÉRET

Dékány Tibor, Hatvani Ádám – Attila 99 Loft apartmanház
Draskóczy Gergely, Mészáros Gabriella – KOZMO Hotel és
társasházi lakások az egykori Józsefvárosi Telefonközpont
épületében
Steffler István, Szloszjár György, Böhm Gábor, Pálffy Dóra
– Bakáts tér és a csatlakozó utcák felszíni rendezése
Fazekas Katalin DLA, Vilics Árpád – A15 villa
Nagy Csaba, Pólus Károly – Budafoki Zöldike Tagbölcsőde

DÉL-DUNÁNTÚLI ÉPÍTÉSZ KAMARA

FORBÁT ALFRÉD ÉPÍTÉSZETI DÍJ

Gyergyák Ákos DLA és Kozák Barnabás építészek – Aradi
Vértanúk útja 50. társasház, Pécs
Koch Péter – Villa kilátással a XII. kerületben, Budapest
Tamás Anna Mária DLA és Kovács-Andor Krisztián DLA
építészek – Áprily Lajos Általános Iskola és Alapfokú Mű-
vészeti Iskola bővítése, Visegrád

ÉPÍTÉSZETÉRT ELISMERŐ OKLEVÉL

Sebestyén Péter és Koronczai Péter építészek – Ciszterci
rendi Szent Margit Óvoda, Pécs

Viczencz Ottó – Rózsakert együttes, Pécs
Kokas Balázs, és Kokas Ignác – DDNP Igazgatóság, „Pin-
tér villa” épületének bővítése, környezetének rendezése,
Pécs

FEJÉR MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

MOLNÁR TIBOR ÉPÍTÉSZETI DÍJ

Ács Miklós és Kovács Krisztina
Horváth Bálint
Rezsnyák Péter

SCHMIDL FERENC ÉPÍTÉSZETI DÍJ

Ács Miklós és Kovács Krisztina – Szent Imre Gimnázium,
Általános Iskola és Óvoda bővítése, Székesfehérvár
Novák Róbert – Belváros Resort többlakásos lakóépület,
Székesfehérvár

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

MIKOLÁS TIBOR ÉPÍTÉSZETI NÍVÓDÍJ

Fodor Dániel, Kállay Ferenc, Nagy Béla – Immánuel Ott-
hon és Iskola

BORSÓS JÓZSEF-DIPLOMADÍJ

Mándiné Bríz Heléna

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

„AZ ÉV HÁZA KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYÉBEN” DÍJ

Nyaraló, Pilismarót – Tervező: Dankó Kristóf
Óvodaépület, Bakonysárkány – Tervező: Schön Csaba,
Orcsik Szabolcs, Kraszlán Gergely
Kernstok-villa, Nyergesújfalu – Tervező: Dankó Kristóf,
Kucs Mária
Műemlékház, Tata – Tervező: Markos Anikó, Rigó Péter

„AZ ÉV HÁZA KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYÉBEN” KÜ- LÖNDÍJ

József Attila Megyei és Városi Könyvtár belsőépítészeti
falgrafikái, Tatabánya – Tervező: Szentgyörgyi Árpád

PEST MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

WÉBER ANTAL-DÍJ

Szekeres István – építészeti és közéleti munkásságáért
Asztalos Zoltán – építészeti és közéleti munkásságáért

SOMOGY MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

LAMPING JÓZSEF-DIPLOMADÍJ

Fekecs Anna
Major Róbert

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

ÉLETMŰDÍJ

Kulcsár Attiláné Menyhárt Márta építész

VAS MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

RAUSCHER MIKSA-DÍJ

Mezsolits Lívia
Ábrahám Ferenc

VESZPRÉM MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

CSOMAY KÁLMÁN ÉPÍTŐIPARI NÍVÓDÍJ

Mezei László – Pannonia Reformata Múzeum, Pápa

ÉV BALATONI HÁZA ÉPÍTÉSZETI DÍJ

ÉV BALATONI LAKÓHÁZA

Csopak, lakóház és kávézó (tervező: Ujj Mészáros Krisztina)

ÉV BALATONI GAZDASÁGI ÉPÜLETE

Pécsely, Balogh Pincészet (felelős építész: Cserháti-Czene Andrea)

ÉV BALATONI KÖZÉPÜLETE

Balatonfenyves, gyermektábor (felelős építész: Dénes György)

BALATON SZÖVETSÉG KÜLÖNDÍJA

Balatonfüred, Lóczy-barlang Látogatóközpont (felelős tervező: Mezei László)

MAGYAR ÉPÍTÉSZ KAMARA KÜLÖNDÍJA

Balatonboglár, kultúrház felújítása (felelős tervező: Pór Péter)

ZALA MEGYEI ÉPÍTÉSZ KAMARA

ZALA MEGYE ÉPÍTÉSZETI NÍVÓDÍJA

Darabos Géza építész – Mindszenty József Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium új tornacsarnoka és vívóterme, Zalaegerszeg

SOLIDAY

Az osztrák napvitorla hazai forgalmazója
az idei szezontól a **Brustor Magyarország**

A SOLLIS OUTDOOR LIVING CSOPORT TAGJA

BRUSTOR
OUTDOOR SUN SYSTEMS
MAGYARORSZÁG

BEMUTATÓTEREM: Budapest, Bécsi út 77-79.

www.brustormagyarorszag.hu

info@brustormagyarorszag.hu

A nyíregyházi Görögkatolikus Múzeum

A 2001–2002-es tanévet egyetemi Erasmus-ösztöndíj keretében Milánóban töltöttem. Városi sétáim alkalmával előszeregettel választottam célpontul képzőművészeti kiállításokat. Felejthetetlen élmény volt Picasso életmű-kiállítása a Dóm téren, valamint Toulouse-Lautrec véletlenül talált plakátkiállítása egy mellékutcában. A jobbnál jobb milánói tárlatok között is kiemelkedő élményt nyújtott rieheni látogatásom az akkoriban átadott, Renzi Piano által tervezett Beyeler-gyűjtemény épületében. A finoman tájba illesztett épület az olasz építésre jellemző hightech, fényáteresztő tetőfedést kapott. A különböző fénytörő, vízelvezető és árnyékoló rétegekből kreált összetett tetőszerkezet tökéletesen homogén, jelenésszerű szűrt fényállapotot teremt a belső terekben. Ennek a különleges mennyezetnek köszönhetően Monet vizilíliomjai káprázatos színekkel pompáztak a falakon. A rieheni látogatás óta fényjáték és múzeum örökre összefonódtak a számomra. A nyíregyházi Görögkatolikus Múzeum épületénél a bevilágító felületek szintén különösen fontos szerepet töltenek be, igaz egészen más-hogy, mint a fent említett gyűjtemény esetében.

Magyarország első görögkatolikus múzeuma Nyíregyháza belvárosában az ezredforduló éveiben Balázs Mihály tervei alapján épült Hittudományi Főiskolával közös telken valósult meg. A tervezési helyszín Nyíregyháza egyik klasszikus, keretes beépítésű tömbjének a sarkán található. Ebből a helyzetből adódóan a múzeum egyfelől befejezi a keretes beépítést, másfelől az utcától jelentősen hátrahúzott főiskola előkertjének biztosít lezárást. Ez a kettős telepítési adottság erősen meghatározta az új épület funkcionális tagolását is. Mind a kiállítási terek kiszolgálófunkciói, az irodák és a gyűjteményi raktárak, mind a főiskola működését segítő professzori vendégszállások a keretes beépítésbe simuló visszafogott arculatot kaptak. Ezzel szemben a kiállítótereket befogadó középső, reprezentatív épületrész magasságilag és a főhomlokzat konzolos kialakításának köszönhetően finoman kilép a keretes beépítésből és a főiskolával, valamint az előtte kialakuló új városi térrel kerül kapcsolatba. Ez a kerti homlokzat az épület főhomlokzata, mely a múzeum megjelenése és működése szempontjából is több fontos feladatot kapott.

Az eredeti tervezési programban a Görögkatolikus Metropólia céljai között emblematikus, saját identitásukat kifejező épület tervezése szerepelt. A liturgiájában bizánci, szervezeti szempontból római kötődésű egyház számára a „külsőségek” mindig kiemelt jelentőséget kaptak. Ahogyan az ikon számukra magát a szentet jeleníti meg, nem ábrázolja, hanem megjeleníti, ugyanígy fontos elvárás volt az épülettel szemben a görögkatolikus lelkület kifejeződése. Ennek következményeként a bizánci karakter és a mai kor funkcionális és esztétikai elvárásai folyamatos kölcsönhatásban álltak egymással. Klasszikusság és modernitás egyensúlyát kutattuk a tervezési folyamat során. Ennek a párbeszédnek fontos eleme maga a kiállítóter. A Metropólia részéről megfogalmazott elvárások, valamint az állandó kiállítás magját jelentő egyházi gyűjtemény nem klasszikus kiállítóter képét vetítette elénk. Ahogyan a teljes gyűjtemény, éppúgy a kiállítás emblematikus eleme, a több mint 7 méter magas eredeti ikonfal autentikus bemutatása is olyan teret igényelt, mely hangulatában a képek eredeti helyszínét, a templomterek világát idézi. Olyan belső teret tehát, mely lelkületében nem semleges, nem passzív háttere a bemutatott tárgyaknak, hanem éppúgy része a vallásos hagyománynak, mint maguk a kiállított emlékek.

Hosszú keresgélés és kísérletezés eredményeként alakult az épület téri rendszere. Kerestük azokat az építészeti megoldásokat, amelyek a bizánci építészet formavilágából eredeztethetők, ugyanakkor a mai kor elvárásainak is megfelelnek. A kiállítóterek poroszszüveg boltzatra emlékeztető egyedi födém szerkezetei ebből a gondolatból születtek. A monolit födémek rajzolata a belső terek mellett a külső megjelenésnek is karakteres eleme. Az a rajzosság, ami a födémek íves vonalvezetéséből születik, játékosan visszaköszön a belső terek festésében is. A födémekhez hasonló, technikailag is összetett megoldás eredménye a főhomlokzat kettős falszerkezet is, mely biztosítja a kiállítóterek árnyékolását, véd a nyári felmelegedéstől, valamint fontos része az épület természetes szellőzőrendszerének. Ezáltal az épület külső megjelenésének emblematikus része, a kilencíves falfülke nem pusztán karakterképző szerepet tölt be. A reprezentáció mellett fontos eleme mind az egyedi bevilágítás, mind a természetes szellőzés biztosításának.

Fotó: Török Dávid

Hagyomány vagy modernitás, templomtér vagy kiállítótér, fekete doboz vagy festői fények? Ez az érdekes feszültség jelen van a kiállítótér összetett térrendszerében, a három önálló épületrész síkszerű összemetsződéséből létrejövő tömegformában, de legmarkánsabban a kerti főhomlokzat alakulásában érhető tetten. A kilenc darab, kívülről vakablaknak látszó, íves falfülke látványvilágában a bizánci építészet hagyományát idézi, míg funkcionálisan a belső terek indirekt megvilágításának fontos részei. A visszahúzott fülkék alsó bevilágító felületei egy feszes, alig 1,5 méter széles épületrészt töltenek meg fényvel. Ez a fényjárta közeg keskeny nyílásokon keresztül deríti a poroszüveg boltozatok hangulatára emlékeztető monolit betonfödémek alsó síkját a kiállítóterekben. A mai kor kurátori elvárásai leginkább sötét, természetes megvilágítás nélküli kiállítótér irányába mutatnak, ahol a pozicionálható reflektorok biztosítják a szükséges megvilágítást. Nyíregyházán, ahol a fenntarthatósági szempontok miatt a bonyolult, páraszabályozott gépi szellőzés helyett a kiállítóterek természetes szellőzéssel rendelkeznek, ez a sejtelmes megvilágítás nemcsak öltözteti a tereket, de biztosítja az alapfokú használhatóságot is.

Fotó: Bánhegyesy Antal

Fotó: Bánhegyesy Antal

Számomra nagyon izgalmas messzebről tekinteni a kialakult új együttesre. Annak ellenére, hogy a szomszédos főiskola közelsége mindvégig meghatározó volt a tervezés folyamán, nincsenek egyértelműen felismerhető formai, anyaghasználati hasonlóságok. Tudatosan vállalt távolságtartás ez, mely a felszín alatt izgalmas párhuzamokat rejteget. A főhomlokzatok egyedi nyílászervei, eltérő formai megjelenésük ellenére, azonos gondolatvilágból táplákoznak. Mind a múzeum kilenc bevilágítóablaka, mind a főiskola több szintet átfogó, szabad ritmus szerint felhasított téglarchitúrája sajátos kapcsolatban áll a külső megjelenéssel, reprezentációval és a belső terek logikus szükségleteivel. Mondhatjuk, hogy többgenerációs építészeti útkeresés megnyilvánulása ez, mely nem formai hasonlóságokkal, kiüresedett idézetekkel, hanem belső átélés révén keres kapcsolatot épületek, korszakok, ha tetszik, stílusok között. Remélem, hogy a múzeum többlépcsős, izgalmas alkotási folyamata során sikerült olyan új összefüggéseket találni, melyeknek köszönhetően a mű, mely sok apró gondolatból, mimézisből indult ki, képes felmutatni saját maga értékét.

Török Dávid

Nyíregyházi Görögkatolikus Múzeum és Tanulmányi Ház

Tervezés: 2018-2020.

Építés: 2020-2022.

Bruttó szintterület: 2000 m².

Generáltervező: Balázs Mihály építésműterme és a dmb műterem

Építész: Balázs Mihály DLA, Török Dávid DLA, Falvai Balázs DLA, Nagy Márton DLA

Építész munkatárs: Riczu Csaba, Ónodi Bettina

Grafika, makett: Fekete Tünde, Meggyesi Miklós, Tancos Anna, Erdős Imre

Kertépítész: Geum Műterem Kft. – Gyüre Borbála, Tóth Evelin

Statika: Medek Kft. – Medek Ákos, Czövek Mihály

Gépészet: Lanterv Kft. – Lantos András, Teöke Anna

Elektromosság: Hungaroproject Kft. – Rajkai Ferenc, Radics Richárd

Akadálymentesítés: Pandula András

Megbízó: Görögkatolikus Metropólia

Kivitelező: Palladian Kft.

Fotó: Bánhegyesy Antal

Fotó: Török Dávid

Felújítás? Austrotherm!

- ▶ Három hazai gyártóhely
- ▶ Széles termékválaszték
- ▶ Ellenőrzött minőség
- ▶ Hulladékmentes gyártás
- ▶ Piacvezető az EPS területén

Austrotherm hőszigetelő anyagok
Időtálló minőség

AUSTROTHERM
Hőszigetelés

A zalaegerszegi Mindszentyneum épülete – Múzeum egy „nyitott ház”-ban

Giambattista Nolli 1748-as Róma fekete-fehér térképe az első ábrázolás, ahol az utcák és a terek mellett miniatűr alaprajzokkal megjelennek a kor középületeinek mindenki számára „nyitott”, szabadon bejárható belső terei. A térkép a mai napig szimbóluma a városi térhasználat sokrétűségének, a külső és adott belső tereket szorosan egymáshoz kapcsoló közösségi használatnak. A 20. század második felében a kulturális fejlesztések körében egyre inkább elterjedt ez a fajta gondolatiság, az intézmények külső és belső tereinek egyre nagyobb mértékű publikus térként való kezelése, és a kint és a bent tematikus összekapcsolása. Talán legkifejezőbb példája ennek a Pompidou Központ Párizsban, ahol az építészek, Renzo Piano és Richard Rogers a múzeum közlekedőtereit a ház előtt szándékosan szabadon hagyott tér, a „piaza” vertikális folytatásaként képzelték el, vizuálisan teljes egészében megnyitva a lecsontozott épületet a közterület felé. A belsőben elhelyezett funkciómix pedig egy sokkal széleskörűbb látogatást tesz lehetővé, újraértelmezve, bővítve ezzel a „nyitott ház” koncepcióját, elmosva a határokat a magas kultúra és a mindennapi urbánus használat között.

Az utóbbi pár évtizedben ez a gondolatiság belopta magát a magyar kulturális fejlesztések körébe is, lehetőséget adva a konkrét funkció túlmutató, komplex használatú épületek for-

málására, amelyek akár városi léptékben is meghatározó szerepet tölthetnek be több síkon. Az épületek kinyújtózkodnak a közterületek felé, kifelé sugározva az általuk képviselt szellemiséget, és fordítva, a közterület, a városi nyüzsgés bizonyos keretek között benyomul az épületbe, és valós étellel tölti meg azokat. Ezáltal újfajta kontextusok keletkeznek a városi szövetben. Új, izgalmas, előre mutató téri helyzetek generálódnak, mint azt megtapasztalhatjuk például a Zene Háznak üvegfalú előcsarnokában és koncerttermében, és annak a parkkal való viszonyában. Hatalmas motivációt és egyben kihívást is jelent úgy formálni ezeket az épületeket, hogy azok a lehető legtöbbet nyújtsák a közösség számára, aktívan kommunikáljanak környezetükkel, befogadóak legyenek és emellett maradéktalanul betöltsék fő funkciójukat. A hazai múzeumépítészet volumene a nemzetközi múzeumépítészet léptékétől elmarad, így különösen lelkesítő volt számunkra, hogy egy zöldmezős, kifejezetten erre a célra létesülő épület tervezését irányíthattuk. Csapatunkkal igyekeztünk a helyét európai viszonylatban is megálló új városi helyet adni a zalaegerszegieknek az adott keretek között.

A Mindszentyneum épülete két utca között egy kihasználatlan telken kapott helyet a Gőcseji Múzeum szomszédságában, a belváros történelmileg fontos, ám méltatlanul leszakadó

TSPC. Fotó: Hlinka Zsolt

északi csücskében. A tervezés során eleve fontos volt számunkra, hogy az épület szervesen illeszkedjen a szövetbe, mint egy kirakós új eleme, és egyben segítsen összekapcsolni a hiányos történeti beépítést és átjáróházként a két utcát is. A cél a kezdetektől egy kifelé nyitott befogadó épület kialakítása volt, amely egyben egyfajta stratégiai elem, építészeti és kulturális értelemben is igazodási pont a telek körül kialakult vizuális és építészeti káoszban. Az épület egyben folytatni szeretné azt a szociálisan is érzékeny városfejlesztési szemléletet, amelyet a város nagyjai, többek között Mindszenty is ránk hagytak.

A szigorúan vett alapfunkciók mellett a „nyitott ház” elgondolásból következően az épület sokféle kapcsolt tevékenységet is magában foglal. Nem egyszerűen csak múzeum kíván lenni, hanem a látogatók által intenzíven használt közösségi tér, amely változatos kulturális események befogadására alkalmas. A szigorú lepelként a házra boruló homlokzati struktúra ezért az első emelet magasságában megáll. Az utcaszinten, a gyalogosok által észlelt zónában az épület nagy üvegfelületekkel, a bejáratoknál fedett nyitott, átmeneti terekkel csatlakozik a környező közterületekhez. A bejáratnál horizontális és vertikális irányban is átlátni a házon, így érzékelhetővé válik mindkét utcafront és a házon belüli vertikális mozgás. Az épület előtti sétány és a házon belüli átnyitások – a két utca között, illetve a Göcseji Múzeum felé – vizuálisan és fizikai értelemben is finoman összefogják az itt található történeti épületeket, és ezzel egy időben erősítik a kapcsolatot a belvárossal.

Az épület szerkesztésében a Göcseji Múzeum franciaudvaros kialakítását ismétli, de más arányokkal, más összefüggésekkel. Az egységesen szerkesztett – a Göcseji Múzeumhoz hasonlóan szabadon álló jellegű – tömegformálásba negatív formaként nyomódik bele a bejáratot jelölő, a belépésre felkészítő előudvar. Ez az ősi térforma a főhomlokzat alapvető meghatározója, de szemben a hagyományos előkerttel – ahol a méret és a szintbeli megemeltség miatt természetes módon kialakul egyfajta intimitás –, itt intenzíven le kellett választanunk az utca forgatagától a teret. A homlokzat vonalában, annak anyagából egy félig áteresztő hártya készült, amelyen szűrten jut át a fény, a tekintet és a hangok. Az udvar közepén gondosan megválasztott, szimbolikus jelentőségű díszfát ültettünk, amely párja a Göcseji Múzeum előtt zöldellő hatalmas platánnak.

A homlokzati megjelenésben elegáns és egységes hatást kívántunk elérni úgy, hogy az alkalmazott anyag és struktúra az oltalmazó bíborosi köpenyre és annak anyagaira (moiréselyem, csipke) engedjen asszociálni. Az épület „köpenye” egy mindig változó, finom fény-árnyék játékokat eredményező, lyuggatott, térbeli membrán. Az áttört felületen helyenként áttűnik az egyébként zárt épület belső világa. Az udvar kisebb-nagyobb nyílások és üvegfalak előtt egyben szűrőként is működik a burkolat, amely az épület hőterhelését is csökkenteni hivatott.

Az elegáns külső köpeny alatt egyszerű, letisztult belső terveztünk, amely reflektál a ház névadójának puritán hitvallására. A nemesen megmunkált és jellemzően fehér, nyers, szürke, természetes felületek otthonosságot sugárzó természetes fa- és puha textíli felületekkel keverednek. Az épület központi és egyben a közlekedést szervező eleme a teljes magasságot átfogó belső átrium, amely szorosan kapcsolódik az előudvar-

TSPC, Fotó: Hlinka Zsolt

hoz. A fent említett központi külső és belső terekre szerveztük a különféle funkciókat. A földszinten szabadon bejárható térsorban folyamatos közösségi aktivitást ösztönző funkciók kapnak helyet, mint az előcsarnok, a kávézó, a helyi termékeket is árusító múzeumi bolt, rendezvényközpont és egy külön bejáratú egyházi közösségi tér. Az első és második emeleten helyezkedik el a két kiállítótér és a kapcsolódó múzeumpedagógiai helyiségek, míg a legfelső szinten időszakos kiállítás és rendezvénytér, illetve egy nagy méretű rendezvénycélú tetőterasz található.

A belsőépítészeti réteg kialakításakor mindvégig szem előtt tartottuk, hogy visszafogottságával hagyja érvényesülni az épület és belső tereinek saját geometriáját, térélményét. A tervezett burkolatok, berendezések folytatják, erősítik az építészeti tér által generált érzeteket és élményt. Fontos lényegi eleme az építészeti gondolatnak a kint és bent összefonódása, a külső és belső terek intenzív vizuális kapcsolata, és hogy a közönségforgalmi terek az épület teljes magasságában egy légtérként, szabadon bejárható többszintes térsort alkotnak.

A Mindszentyneum kortárs kiállításainak befogadására olyan szabadon variálható tereket alakítottunk ki, amelyek a klasz-

TSPC, Fotó: Hlinka Zsolt

szikus termes elrendezéssel szemben az adott témához és az elérni kívánt hatáshoz képesek alkalmazkodni. Az állandó kiállítások egymás felett kialakított bruttó 2x500 m²-es, alapvetően white-box, black-box típusú terei kevés természetes fényvel operálnak, csak ott engedik be azt, ahol ennek szimbolikus jelentősége van. Ezeket a stúdiótereket gyakorlatilag teljes felületükön kibéleltük az installációt adó, annak elemeit fogadó térbeli rendszerrel. A padló színe szerepet kap a kiállításban, ellenben a mennyezetek semleges, „észrevétlen” technológiai zónák, fekete lamellás struktúrával.

A Mindszenty-kiállítás téri karakterét a kiemelkedő eseményeket bemutató kör szerkesztésű terek és az azokat összefűző – az életút drámája szerint tekerdő, kitáguló, beszűkülő – labirintuszerű folyam adja. A kiállítás egy hatalmas összefüggő leporrelló, melyet megtöltöttek a nagy méretű fotók és egyedi falgrafikák, az életutat végigkövető ruha- és tárgyinstallációk, a nyomtatott és vetített textil kiegészítőelemek. Mindezt áthatja a fény, mely különböző megjelenéseivel az életút drámai helyzeteire reagál, kapcsolatot, érzelmet, erőt, szelídséget szimbolizál.

Az (f)egyházüldözés-kiállítás főbb elemei a történelmi tények, kordokumentumok interaktív bemutatását szolgáló installációk vagy preparált enteriőrök, amelyek igyekeznek közelebb hozni a látogatókhoz az 1945 és 1990 közötti egyházi vonatkozású eseményeket, vallásellenes propagandát és intézkedéseket, a társadalmi és emberi reakciókat, amelyek ezt a korszakot jellemezték.

A két kiállítás egyetlen, de annál fontosabb ponton kapcsolódik egymással. A vertikális összeköttetést a „rotondó” tér belső magja és az emeleti kiállítás utolsó, megszakadt életutakat bemutató terme között hoztuk létre szellemi értelemben és vizuálisan is. Itt találkozik a sötétség és a világosság, a reménytelennek tűnő sorsok és a remény ígérete.

A pinceszinti kiállítás a Göcseji Múzeum tematikájához kapcsolódóan az építkezés alatt feltárt gazdag leletanyag segítségével mutatja be Zala vármegye középkori építészeti emlékeit és korabeli építési módjait, technikáit. A kiállítás alapjául az itt megtalált két téglaegető kemence, az egykori palánkvar cölöpmaradványainak dokumentációja szolgál. Ezt egészítik ki a múzeum gyűjteményéből származó további azonos korú épí-

tészeti emlékek és a tárgyi leletanyagra épülő infógrafikkal és digitális animációkkal, játékokkal tűzdelt történeti leírások.

Az épületet útjára engedték, már a zalaegerszegieknél van a staféta, hogy önmaguk és a városukat meglátogatók számára vonzó, tartalmas és életteli helyet alakítsanak ki a falak között.

Balogh Csaba, Deigner Ágnes, Pongrácz Dóra

Projekt megnevezése: zalaegerszegi Mindszenty József Múzeum és Zarándokközpont (Mindszentyneum) fejlesztése, a zalaegerszegi „Mindszenty-út” megvalósítása

Tulajdonos/projektgazda: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata, Balaicz Zoltán polgármester

Fejlesztési koncepció, megvalósíthatósági tanulmány, pályázati dokumentáció: Virág Zsolt, Praznovszky Hajnal, Bors-Bulbuk Zsuzsanna, Morva-Simon Natália (Magyar Kastélyprogram Kft.); Tóth Viktor, Banga Veronika (West Practice Kft.)

Projektmenedzsment, szakmai irányítás, koordináció: Praznovszky Hajnal, Virág Zsolt (Magyar Kastélyprogram Kft.); Tóth Viktor, Banga Veronika (West Practice Kft.); Vásár Marianna, Sebestyén-Fehér Nóra, Székely Gabriella, Kiss Nikolett (Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata)

Generáltervezés: TSPC Mérnökiroda Kft., Konkret Stúdió Építészeti Kft.

Felelős vezető tervező: Kádár Mihály (TSPC Mérnökiroda Kft.), Balogh Csaba (Konkrét Stúdió Építészeti Kft.)

Építész és belsőépítész tervezők: Balogh Csaba, Deigner Ágnes, Sirokai Levente, Sónicz Péter (Konkrét Stúdió Kft.)

Építész és belsőépítész munkatársak: Ancza Krisztina, Szilágyi Norbert, Toronyi Dávid, Vértesy Ági (Konkrét Stúdió Kft.).

Kiállítási installáció tervezése: Balogh Csaba, Deigner Ágnes, Sirokai Levente, Sónicz Péter, Szitka Dániel, Toronyi Dávid (Konkrét Stúdió Kft.)

Tervezői projektmenedzsment: Kóbor Csilla, Márkus István (TSPC Kft.)
Környezettervezés: Hencz Helga (Kertművek Kft.)

Tartószerkezetek: Máté Tamás (MGT Kft.)

Klímadesign: Kistelegdi István (Kistelegdi 2008 Építész-Tervező Kft.)

Épületgépészeti tervező: Vörös Tamás (Perfect-Plan Kft.)

Épületszerkezeti tervező: Nagy Károly (Épszerkinfo Kft.)

Épületvillamossági tervező: Kapitor György (Zone-Plan Kft.)

Világítástechnika: Haász Ferenc, Rácz Lőrinc (MadebyLight Zrt.)

Acusztikai tervező: Csott Róbert ('95 Apszis Bt.)

Közműtervező: Ferencz Attila és Sándorfi György (Linakron Kft.), Czeglédy Gergő (Perfektum Mérnöki Kft.)

Úttervező: Németh László és Tóth János (Linakron Kft.)

Tűzvédelem: Kováts Róbert (Szikraes677 Kft.)

Konyhatechnológia: Harangi Katalin (Artakim Kft.)

Talajmechanika: Varga Tamás (GEO-Linea Kft.)

Környezetvédelem: TSPC Kft.

Rehabilitációs környezettervező szakmérnök: Kissné Springer Mercedes (Domi-Dór Kft.)

Felvonók: Schindler Kft.

Munkavédelem: Pék Krisztián

Parkolástechnika: Bagdi István (SWARCO Traffic Hungaria Kft.)

Kivitelezés: ZÁÉV Építőipari Zrt., Paksa Csaba projektfőmérnök, Ihász László projektvezető

TSPC, Fotó: Hlinka Zsolt

Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont

A Magyar Nemzeti Bank Pénzmúzeuma, az egykori, 1923-ban Sándy Gyula tervei alapján épült Postapalota épületében kapott helyet. Az intézmény újra definiálja a múzeumfogalmat és interaktív tudásközpontként egy élményutat kínál a pénz világában. Az innovatív kurátori gondolatokra a belsőépítészet is újszerű téralakításokkal reagált. Míg a közönségforgalmi terek az épület patinájára reflektálnak, addig a kiállítás egy koreografált látogatói útvonal, ahol analóg és digitális interaktív játékok és eszközök, tudáspontok, filmek és látványos numizmatikai tárlók segítségével nyerhetünk betekintést a pénzügyek izgalmas világába.

Bár ma még sokszor a köztudatban nem egyértelmű, de a múzeumok küldetése régóta túlmutat a kulturális örökség bemutatásán. Oktatási, tudásmegosztó, kutatási központok, melyek a mai korszerű „edutainment”, azaz „szórakoztató tanulás” gondolatára építenek. Profán megfogalmazással kulturális kalandparkok.

Hogyan fogalmazható meg ezen gondolatok mentén a tervező feladata a múzeumi terekben?

Ma már nem kérdés, hogy a terek hangulata, megformálása meghatározó abból a szempontból, hogyan és milyen módon lesz használható. Nem csupán a befogadóképesség, a terek arányai, a terek kapcsolatai, hangulatai meghatározók.

A tértervezők a kiállítások kapcsán mintegy rendezőként formálják a látogatói élményt. A kiállításlátogatás mint egy film írható le. Ahogy megérkezik a látogató a múzeumba, megtekinti a kiállítást, majd távozik, ez egy időben jól körvonalazott élmény. Ahogy előre haladunk a térben, egymásra rakódik a megszerzett tudás. A terek érzete, látványa, időbelisége pedig mintha az építész maga a film operatőre lenne, koreografálja és fogalmazza meg a élményt és a látványt.

Írásunk a belsőépítészeti és kiállítás-tervezői aspektusok szerint járja körül a Pénzmúzeum tereit. Emellett az interaktív eszközök, filmek, grafikák mind olyan területek, amelyek önmagukban is és együttesen is innovatív módon járulnak hozzá a látogatói élményhez.

A múzeumok és a kiállítások egyik legalapvetőbb célja, hogy segítsék a megismerést és a megértést. Egy kiállítás-tervezés lényege, hogy a kiállítás üzenete és a látogató közötti kapcsolat létrejöjjön. A kiállítótér olyan eszköz a kezünkben, mely létrehozhatja ezt a relációt. A téri (és időbeni) kommunikációval rendezzük a tereket a kiállítás üzenetének átadásához.

Általában fontos meghatározni már a tervezés elején, hogy a látogatás jellemzően csoportos, vagy egyéni lesz, azaz vezetett, vagy inkább az egyéni felfedezés lesz a meghatározó. Mikor a látogatás vezetett, ott a hangsúlyokat a moderátor irányítja.

Fotó: Palkó György

Míg az egyéni látogatás során ez a kapcsolat a látogató szabad választása. Valójában a látogatói útvonalat és a hangsúlyokat a tér szervezésével maga a téralkotó határozza meg. Milyen elemek kerülnek a látvány tengelyébe, mi a tér feltárásának időzítése. Ezen belül is a fények, a színek, a látványok formálásában is megtörténik ez az irányítás. Ezekkel az eszközökkel érjük el azt, melynek eredménye a kiállítás üzenetének adekvát átadása a látogató számára.

A komplex élmény nem csupán a kiállításra korlátozódik, hanem a bevezető közönségforgalmi terekre, valamint a kiállítás-látogatás befejezését követő élményekre is. Meghatározó az, milyen a múzeumba való megérkezés, a felkészülés a kiállításra, majd a látogatás végén mi az az élmény, amit a látogató magával visz.

A részben műemlékileg védett Postapalota épületében a múzeumi funkciókból fakadó igények nehezen találták meg tervezéskor a helyüket. Kihívást jelentettek az épület adottságaiból adódó téri korlátok, úgymint az eredeti szerkezetek, az alacsony belmagasság, a külső nyílászárók ritmusa, valamint a kiállításbejárási útvonal töredezettsége.

A Pénzmúzeum a volt Postapalota épületének északnyugati részében kapott helyet. Az egykori Csaba utcáról (ma Sándy köz) nyíló földszinti előcsarnokba lépve az információ, a kávé-

zó, a múzeumi bolt fogad minket. Az épület története során többször súlyosan megrongálódott, de szerencsés módon ez az északnyugati sarok, a volt pénztárcsarnok, részben megmaradt és megőrizte impozáns oszlopaikat, melyet a terek újraértelmezésével kiemeltünk. Az így kialakuló tér köré szerveződik az új galéria, a lépcső és az épített bútorok. A meglévő és az új építészeti elemek egymással párbeszédet folytatva teremtenek új atmoszférát. Az öt pillér, a helyreállított mennyezet és az eredeti helyére függesztett, rajzok alapján rekonstruált három számlapú, nagy óra minden figyelmet magának követel. Az új épített bútorzat, a kávézó és a múzeumbolt területén egyik részről térszervező, mely az eredeti, még postafunkciót kiszolgáló tereket idézi, másik részről formailag is utal az eredeti berendezésre. Hiszen szerencsés véletlen, hogy az egykori posta eredeti pénztárcsarnokának a bútorairól jó minőségű, jól olvasható korabeli tervlapok maradtak fenn, így az új „könyvfal” tervezésekor ebből a formavilágból merítettünk. A mobil bútorok pedig, elsősorban a Thonet 209. számú karfás széke, könnyedségével játékos, mégis korbá kiegészítői a térnek.

A múzeumlátogatás a földszinti előcsarnok után egy szinttel lejjebb folytatódik. Itt egy előtérből nyílik a „profán” funkciók egy csoportja, a kulcsos-szekerényes ruhatár és a mosdók. Ezeknek megjelenése már szorosan kapcsolódik a Pénzmúzeum állandó kiállításának első teréhez is, az „aranybányához”.

Fotó: Palkó György

Fotó: Palkó György

Az aranybánya-gondolatnak a kortárs téri átírata már előre vetíti a kiállítás hangulatát is, ahol az újszerű megjelenítéseknek minden esetben tartalmi jelentősége is van. Az alsó szintről a látogató lifttel vagy lépcsőn feljutva a második emeleten kezdheti meg a kiállítás látogatását, melynek a dramaturgia szerint az egyes tércsoportok, a pénz különböző funkciója köré szervezik a mondanivalót. Itt indul az aranyfonalelem, mely végigvezeti a látogatót a kiállításon. A padlóba süllyesztett LED-világítás végigkanyarog a tereken, a lépcsőknél felfut a falakra, a mennyezetre, majd újra a padlókon kijelöli a szövevényes látogatói útvonalat.

Az egyes egységeket, melyet a kiállításvezetés csomópontoknak nevez, belsőépítészeti eszközökkel a tartalomnak megfelelően fogalmaztunk meg: az „átlényegülő térben” az alagút több oldalára vetített dinamikus animáció fogadja a látogatókat, ráhangolja őket a kiállításra. Ebből egy képzeletbeli, futurisztikus adatlaboratóriumba lép, ahol egy izgalmas kutatás résztvevője lehet. Ezért itt hideg laborszíneket és diffúz világítást használtunk. A következő csomópont egy interaktív „piac”, világos földszínekkel és kereskedést imitáló pulttal. A következő, „a pénz mint fizetési eszköz” csomópont részben eltér az előző kettőtől: tartalmi gazdagsága miatt két részre osztott.

Fotó: Palkó György

A csomópont provokatív kérdése: Mi lenne, ha nem lennének bankok? Ebben a csomópontban főszerephez jut a Magyar Nemzeti Bank: itt kap helyet régi főpénztárának díszlete, a Széchenyi téri épületének makettje és emellett történetének és feladatainak bemutatása is. Ezért itt az interpretáció a Széchenyi téri épület karakterjegyeit használva múltat idéző meleg, fáradt hangulatú barnás színekkel dolgozik. A kiállításnak ezen a pontján térünk vissza a földszinti terekbe. A világpénzcsomópont fókusz: miért és hogyan váltak bizonyos pénzek világpénzzé, és mi ennek a gyakorlati jelentősége az ember hétköznapi életében? Ezért itt az installáció egy tőzsdehangulatú interaktív elem. A kiállítás dramaturgiai és szellemi csúcspontja a záró tér, a trezor. Ez a tematikai csomópont karakterében a leglátványosabb. Pazar belső díszletezése utal Magyarország történeti és jelenkori gazdagságára, uralkodó installációs eleme a „kincs” maga. Kívül a magyar szellemi kincsek bemutatása történik, míg az installáció belső magjában Magyarország aranytartálékának megjelenítése látható, központjában a valódi kézzel fogható, megemelhető aranytömbbel. Az belső mag felett egy grandiózus üvegmennyezet köti össze a kiállítás térrészeit. Szimbolizálva ezzel a szellemi és a fizikai kincs összekapcsolódását, összetartozását. Ebben a térben látható Szőke Gábor Miklós által tervezett „aranyvonal” is.

Az egyes, egymástól jól elkülöníthető gondolatokat a kiállítóterek különbözőképpen fogalmazzák meg, segítve ezzel a látogatót, hogy az adott eszköz és a hozzá tartozó információk könnyen együtt értelmezhetőek legyenek. Hiszen a fő tartalmi egységeken belül további tartalmak is helyet kaptak az egyes csomópontokon belül. Így érdekes színfolt a bankjegybiztonságot bemutató installáció vagy a Rube Goldberg-gép, melynek

Fotó: Palkó György

segítségével a látogató megismeri, hogy egy olyan, napjainkban mindennapos dolog mögött, mint az internetes vásárlás, milyen pénzügyi folyamatok játszódnak le.

A múzeumi séta során a látogató játékos interaktív elemeken keresztül korszerű múzeumi interpretációt látva és használva szerez ismereteket. A változatos tartalom a széles látogatóközönségnek szól, mind a gyermekek, a fiatalok, a játékoságot kedvelő, tudásra vágyó felnőttek és a numizmatika iránt érdeklődők is sokszínű élményhez juthatnak.

Tervezőként a sűrű tartalom jó arányú és jelentésközpontú látatása volt a legnagyobb kihívás. Az egyes installációkat úgy terveztük, hogy azok egyszerre utaljanak a mondanivalóra és egyszerre legyenek kortárs téri elemek. A tervezői munka során szerencsés módon megtörtént az az együtt gondolkodás, melynek eredménye az, hogy az interpretáció követi a tartalmat és fordítva is, a tartalom tudott alkalmazkodni a terek diktálta erőkhöz. A funkciók és térarányok tekintetében a csoportos látogatás és az egy-egy csomópontban meghatározott létszámegyüttes jelenlétének szervezése irányított minket. A várható nagy érdeklődés miatt olyan rendszert kellett ezért létrehozni, amely tudatosan strukturálja a látogatói jelenlétet az egyes terekben.

Orhan Pamuk szerint „A múzeum az a tér, ahol az idő térré változik”. Furcsa ellentmondás, hogy kiállítás-tervezőként éppen az időben egymáshoz kapcsolt térélmények a fő ábrázolási eszközünk. Azaz a tereket kell időben értelmeznünk.

Bihary Sarolta DLA, Koronczai Zsófia, Kováts Petra

Fotó: Palkó György

Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont (Budapest XII., Krisztina körút 6-8.)

Belsőépítész tervezők: Bihary Sarolta DLA, Koronczai Zsófia, Kováts Petra – Narmer Építészeti Stúdió

Építető: MNB-Ingatlan Kft.

Generáltervező: MD Stúdió Építésziroda Kft. – Szalay Tihamér, Jenei Andrea

Belsőépítész és kiállítás szakági tervező: Narmer Építészeti Stúdió, www.narmer.hu

Vezető belsőépítész tervező: Bihary Sarolta DLA

Tervezők (belsőépítészet, kiállítás-tervezés): Vasáros Zsolt, Gáll András, Garaczi Glória, Hudi Ráhel, Hauszknacht Katalin, Kocsis Adelina, Lovas Klára, Megyesi Zsolt, Sági Gergely, Tawalbeh Sarah, Vasáros Ákos, Vasáros-Lévai Melinda, Véner Ágnes

Fotó: Palkó György

Fotó: Palkó György

Méltó emléke lehet Lantos Ferenc művészetének

Építészeti tervpályázat a pécsi kötődésű művész leendő múzeumáról

A Magyar Művészeti Akadémia (MMA) Építőművészeti Tagozata tavaly ősszel hirdette meg a már hagyománynak számító, nyílt, építészeti tematikájú, pénzdíjas ötletpályázatát negyven év alatti építőművészek, építészmérnökök, építészek, belső-építészek számára. Ezekbe a pályázatokba az MMA rendszerint egy-egy település önkormányzatát is bevonja a helyszín kiválasztásához.

A 2022-es pályázati kiírás „LANTOS MÚZEUM PÉCS 2022” címmel olyan javaslat készítését tűzte ki céljául, amely egy fiktív épület tervezésére irányul, ami Lantos Ferenc (1929–2014) Kossuth- és Munkácsy Mihály-díjas festőművész, művészpedagógus, az MMA néhai tagja és a természet erős kapcsolatát egy épületben megformálva természeti, környezeti utalásokkal, viszonyokkal mutatja be és méltó emléke lehet a pécsi kötődésű művészeknek. Elsősorban tehát ezúttal is ötleteket lehetett kibontani, tanulmányterveket lehetett készíteni, melyekkel fiatal építészek csillanthatják meg szakmai tudásukat, mozgathatják meg kreativitásukat.

A bírálóbizottság elnöke Dévényi Sándor Kossuth- és Ybl-díjas építész, a nemzet művésze, az MMA rendes tagja, társelnöke Péterffy Attila, Pécs MJV polgármestere volt. A bírálóbizottság tagjai Boros Pál Ybl-díjas építész, az MMA rendes tagja; Hajdu Csaba okl. településmérnök, Pécs MJV főépítésze; Karlovecz Zoltán Ybl-díjas építész, az MMA által felkért szakértő; Rudolf Mihály Ybl-díjas építész, az MMA rendes tagja; Salamin Ferenc Ybl-díjas építész, az MMA Építőművészeti Tagozatának vezetője; Turi Attila Kossuth- és Ybl-díjas építész, az MMA alelnöke; Vesmás Péter Ybl-díjas építész, az MMA rendes tagja voltak.

Samicskov Milán terve

A bírálóbizottság értékelése szerint a pályázatra nagyszámú (harminc db) és jó minőségű, a bírálati szempontoknak megfelelő terv érkezett, ezért a zsűri a pályázatot eredményesnek minősítette. Összefoglaló véleményünkben az értékelők azt fogalmazták meg, hogy Lantos Ferenc analízáló, konstruktív festésze látszólag könnyen rokonítható az építészet tektonikus, kubisztikus eszközrendszerével, ritmikái lehetőségeivel. Ez a lehetőség inspirálóan hatott a pályázókra, a pályaművek többsége Lantos művészetének alapos elemzésével konstruálta építészeti javaslatát. Ezek a tervek jellemzően oldottabb formálásúak. A szabad gondolatformálást a viszonylag kevés kötöttséggel rendelkező, ligetes városi környezet is elősegítette. A pályázók egy része ugyanakkor élt a saroktelken az építészeti hangsúly képzésének a lehetőségével.

A pályázat helyszínén kijelölt terület Pécs város kiemelt telke, a történeti belváros egyik kapuja, melynek jövőbeni beépítése kiemelt figyelmet igényel. A díjazott pályaművek megfelelő javaslatot adnak erre az elvárásra. Feltehető, hogy a terület a jövőben nem a pályázat tárgyát képező, némi intimitást igénylő funkcióval fog beépülni. Született olyan figyelemre méltó pályamű, amelyik a kiírás ajánlásától függetlenül javaslatot tesz más helyszín választására. Változatos, a Lantos-életmű bemutatását jól szolgáló, a múzeum közösségi életet szervező tevékenységét kielégítő pályaművek születtek.

Az ötletpályázat legfontosabb célkitűzése az volt, hogy a kiíró – remélhetőleg – nem a távoli jövőben épülő, Lantos Ferenc képzőművész életútját, munkásságát bemutató múzeum építészeti tervpályázatához a lehető legjobb kiírást tudja elkészíteni. Ezt a célt a pályázat díjazott tervei által elérte. A bírálóbizottság többszöri áttekintés, majd vita és elemzés után többségi szavazással döntött a díjazásra rendelkezésre álló teljes összeg (bruttó 5 000 000 Ft) felhasználását javasolva. A bizottság a pályaművek harmadát díjazta. Három tervet rangsorolás nélküli díjban, ötöt elismerésben, kettőt különdíjban, míg egyet kiemelt különdíjban részesített.

A döntést követően a díjazásra és elismerésre javasolt pályaművekhez tartozó borítékok felbontása következett, amelynek alapján a pályázat díjazottjai:

Díjban részesültek bruttó 700 000 Ft díjazással: Samicskov Milán, Koronczai Péter Attila, Balázs Anna-Kulcsár Emese. Elismerésben részesültek bruttó 400 000 Ft díjazással: Sztranyák Gergely-Sztranyák Veronika, Benedek Márton, Józsa Krisztina-Szilágyi Szabolcs, Vivas Veronika-Tóth Krisztián, Nagy Mercedes Erika-Szilágyi Norbert. Az MMA Építőművészeti Tagozat különdíjában részesül bruttó 250 000 Ft díjazással: Györgyi Ábel és Csík Zsolt. Az MMA Építőművészeti Tagozat kiemelt különdíjában részesül bruttó 400 000 Ft díjazással: Borbély Fruzsina Anna.

Samicskov Milán terve a bizottság értékelése szerint építészetileg, városképileg kedvező megoldást hozott. A felszínen megjelenő bontott tömeggel több szempontból kedvező megoldásnak tartották: a terület kívánatos átjárhatóságát segíti, az önálló, relatíve kis épületek nem dominálják a környezetet, helyet hagynak a természetnek is; az alsó szinten kialakított „intim” fórumba leereszkedve kizáródnak a tágabb környezet néhol visszaszűrő elemei, különféle nézőpontokból hol egy bontott tömegnek, hol önálló épületeknek ható látvány kellően figyelemfelkeltő. Erényének nevezték, hogy nem a Lantos-életmű egy-egy elemét akarta „házba átültetni”, hanem a házat

ágyazta a területen maga teremtette természetbe, ezzel közelítve Lantos Ferenc természet iránti figyelmét; a természeti és mesterséges világ kapcsolatát. A tervezett épület funkcionális felépítését racionálisnak ítélték meg, melyben az alsó szint zárt kontúrú téglalapja három részre tagozódik: legkeletebbre a mélygarázs lejárati szintje, középen a kiállítóterem, mellette pedig a süllyesztett kert/fórum (körülveve alárendeltebb helyiségekkel). A főnti szint megjelenése játékosabb (követlenebb) hatású az elszórta megjelenő kis házakkal. Jól választotta meg a kis házakba kerülő helyiségcsoportokat mint önállóan kezelhető funkcionális egységeket. Azt különösen szellemesnek vélték, hogy a négy épület(rész) közül kettő a felső és az alsó szinten is bír külső-belső kapcsolatokkal a környezethez és a múzeumi terekhez is.

A másik díjazott tervet úgy minősítették, hogy Koronczai Péter Attila rendkívül alapos elemzés után tiszta városépítészeti képlet felállításával, a képlet építészeti nyelvre fordításával mutatta meg az egyik lehetséges irányt. A tervező a bizottság szerint a kiíró által meghatározott helyszín közlekedési rendszerét, a terület városkapuhelyzetét felmérve U formájú, a megközelítési utak által körbe- és átjárható épületegyüttest tervezett, melynek déli szárnya a Zsolnay Vilmos út északi térfalát az utca léptékével azonos léptékű épülettömegeggyel zárja le. Az épületegyüttes két részből áll, melyek közül a magasabb épület, ami városkapujellegűt képvisel, hangsúlyosabb. Ez távolról dominánsan, közelebről a körítő és kissé eltakaró szárnynak köszönhetően csenedesebben jelenik meg. A tervező a bizottság szerint helyesen itt helyezte el az épület fő mondanivalóját képviselő Lantos-életút bemutatását szolgáló és a kiállításnak helyt adó tereket. A „fő” épület, ami nem más, mint a Lantos-féle négyzet és kör két dimenzióból három dimenzióba állítása, minden irányból felhívja magára a figyelmet, velük a bírálóbizottság tagjai. A homlokzatokon megjelenő különböző rakásmódban rakott téglalaburkolat finoman utal a mester műveire. A szép homlokzatnak az értékelők szerint elegendő lenne egy diszkrét megvilágítás is, mint az Erdélyi Zoltán által tervezett, Lantos-homlokzattal készült nagykanizsai művelődési háznál. A tervező jól szervezi a kiállítási útvonalat, mely ablaktalan tereken vezet keresztül. Az alacsonyabb épület, úgy vélik, szervesen kapcsolódik a „fő” épülethez, egyszerű, funkcionális, az alkotótérre északra tájolásával racionális. A pályamű fontos elemként kezeli a jelenleg nagy forgalmú 6-os út városi úttá szelődését, ezzel párhuzamosan a városi kulturális épületekhez (Kodály-központ, Tudásközpont) csatlakozó park kialakítását.

Szintén díjat kapott Balázs Anna, Kulcsár Emese terve, mely az értékelők szerint a kiírásnak megfelelően kihasználta az ötletpályázatban rejlő lehetőségeket, szabadon kifejtve Lantos szellemiségére támaszkodó koncepcióját. Forgót, svasztikát javasolt a két tervező. Centruma az üresség, ebben jelenik meg a koncentrált tartalom: az épített és metatermészet találkozása, a félvad növényzet és a térfalak, átlátások kicsit bent, kicsit kint átmeneti világa. A telepítés a bizottság szerint figyelmes, az épület koncentrált szellemiségének és következetes szerkesztésének is köszönhetően takarékos térhasználatot eredményez. A pályamű takarékos térhasználatát ötletes szerkesztésűnek tartották, mely megmutatja, hogy 40×40 méteres területen kényelmesen megoldható a feladat. Innen adódik a következő feladat – melyre a terv jelzés szinten kidolgozott helyszínrajzon tesz utalást –, a környezet megformálásának igénye. Szimpatikusnak tartották a tervezők a következetességét, mellyel az

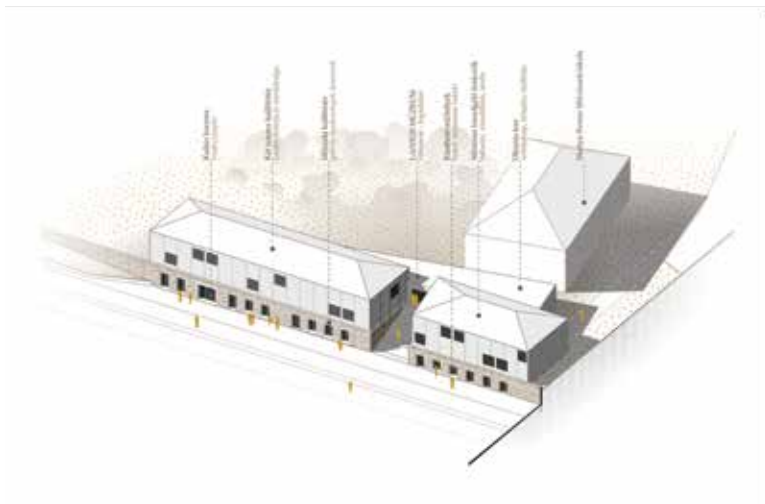
Koronczai Péter Attila terve

alappondolatot végigvizsgáljuk, a funkciók elosztása jó: a térszintre telepített közösségi és alkotótérre átriumra szerkesztése, a múzeumi és közfunkciók elosztása megfelelő. Szintén annak értékelték az anyaghasználatot: a természetes, nyers megjelenés, ez is Lantos mélyre koncentrált világát hozza. A bizottság szerint a mai pályázatokban – lapis philosophorumként használt – CLT-födém, mint elv szimpatikus, de 9 méteres fesztávon, a metszetek struktúrájában kétséges megoldás. A kék szín, a zsolnai kerámia használata ikonikusan hozza a pécsi aurát, ötletpályázatszinten a karakteres színválasztás elfogadható, „élesben” valószínű a legnagyobb társadalmi párbeszédet kiváltó eleme a tervnek. Összességében következetes, Lantos szellemiségére, tanításaira épülő alappondolatot a mester szerkesztésmódjával, modorában megjelenítő alkotást a bírálóbizottság rangsorolás nélküli díjazásban részesítette.

Az MMA bírálóbizottsága Borbély Fruzsina Anna kiírásellenes pályamunkáját nagyra becsülése elismeréseként kiemelt különdíjjal jutalmazta. A pályázó nem a kiadott helyszínre tette a múzeumot. Döntésének oka, hogy a kijelölt helyszín egy nagy 2×2 sáv, Pécsre bevezető 6-os jelzésű főút mellett, a 12 éve megépített kulturális főváros rangos nagy tömbű, reprezentatív szoborszerű épületeivel szemben van. A bizottság véli, hogy a pályázó elmélyült Lantos Ferenc munkáiban és talán művein keresztül megismerve a tanár és művész habitusát, emiatt csendes, romantikus helyszínt javasolt a múzeum felépítésére. Az új helyszínt a Tettyén a Vince utcán találta meg. A Tettyén a Mindenszentek templomától délre ma is zártorú beépítés-

Balázs Anna és Kulcsár Emese terve

Borbély Fruzsina terve

szelímelhető néhány ház, ahol a Létra művészeti közösség birtokolja a volt kesztyűgyár épületét. A templom és a kolostorrom egy parkban mélyebben behúzódva „kivár”. Tőle

északra a Martyn Ferenc Művészeti Iskola, a Lantos Ferenc által alapított rajziskola helyezkedik el. Ide javasolja a pályázó az iskola magas tömbje elé – szerényítve a helyszínt – az új kétszintes múzeumot. Telitalálat – értékelte a zsűri. A helyszínt szép ábrákkal mutatja be. A Tettye a Mecsek és a belváros közti terület, a rajziskola elé húzódó múzeum a természet és a közösség közé javasolt. A volt kesztyűgyár zárt sorú utcaoldala a parktól északra folytatódhatna. Ez szép településtervezői gondolat – teszik hozzá az értékelők.

Turi Attila mindenekelőtt a díjak átadásán elmondta, az ötletpályázat az MMA Építőművészeti Tagozatának egyik legfőbb éves programja, amellyel lehetőséget kínálnak a fiatal építészek számára arra, hogy portfóliójukat minőségi munkákkal gazdagítsák, és emellett a megoldásfókuszú gondolkodást helyezték előtérbe. „A beérkezett tervek mindegyike alkalmas arra, hogy valós párbeszéd, közös gondolkodás indulhasson a közösségben arról, hogy mit is jelent Lantos Ferenc munkássága; hogyan sugárzik az épületeken, a térkapcsolatokon és a részleteken keresztül” – tette hozzá.

Wittmer-Besze Erika – MMA

Titkos receptünk a tartós, strapaálló kabinok építésére?

- gondos előkészítés
- kiváló alapanyagok
- szakértő munkatársak

Tervezz velünk, biztonsággal.

Bello-Expert Kft.

2112 Verezegyház, Erkel Ferenc tér 1.

iroda@kabingyar.hu

www.kabingyar.hu

ERŐS, MINT A BIKA

PREFA ALUMÍNIUM

BÍZZA MAGÁT A JÖVŐ ÉPÍTŐANYAGÁRA

Megnevezés: Erdély Kapuja, Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum
Termék: PREFALZ
Szín: P.10 fekete
Település: Szentendre
Építész: Bársony István, Bársony Építész Stúdió

Könnyű, robusztus, hosszú élettartamú, környezetbarát, tökéletesen megmunkálható, sokoldalú kialakítás lehetőségek – Az alumínium minden olyan tulajdonságot egyesít magában, ami egy szerkezeti anyagtól elvárható.

Az alumíniumot a modern építészetben a jövő anyagaként tartják számon. Nem is csoda ilyen sok jó tulajdonsággal:

- CSEKÉLY SÚLY
- HOSSZÚ ÉLETTARTAM
- EXTRÉM VIHARÁLLÓ
- ABSZOLÚT KÖRNYEZETBARÁT
- EGYEDI KIALAKÍTÁSI LEHETŐSÉGEK
- 40 ÉV GARANCIA

WWW.PREFA.HU

Néprajzi Múzeum a budapesti Városligetben

Hazaköltözik a Városligetbe a Néprajzi Múzeum, csaknem 150 év után kap méltó otthont az ország páratlan etnográfiai gyűjteménye. A Liget Budapest Projektnek köszönhetően a 145 éves Néprajzi Múzeum történetében először kap olyan épületet, melyet a gyűjtemény igényei szerint terveztek meg. A múzeum egy korszerű, minden szempontból világszínvonalú, a szakmai követelmények, valamint gyűjteményi és látogatói igények szerint kialakított 34 000 négyzetméteres épületben kap új és végleges otthont a Városligetben, ahol 1896-ban – a millenniumi kiállításon – először mutatkozott be a nagyközönségnek.

A Néprajzi Múzeum 1872 óta gyűjti, óvja és közvetíti a magyar, az európai és az Európán kívüli közösségek hagyományos és modern kulturális emlékeit. Tárgyak, képek, szövegek, hangok és gondolatok gyűjteménye, amely a világ megismerésének gazdag és sokrétű forrása. A Néprajzi Múzeum számára a Városliget nem új helyszínt, hanem hazatérést jelent, hiszen a gyűjtemény első jelentős bemutatkozása éppen itt, a Ligetben az 1896-os millenniumi kiállításon történt, majd ezt követően ugyanitt lelt ideiglenes kiállítóhelyre a múlt századfordulón az egykori nagy Iparcsarnokban.

A Kárpát-medencéből és a világ minden tájáról származó, mára 250 ezer darabot számláló gyűjtemény sokat vándorolt a múzeum 1872-es alapítása óta, amely eddig még nem működött

olyan épületben, amit eredendően az intézmény igényeinek megfelelően alakítottak volna ki.

A Liget Budapest Projekt keretében a múzeum tervezésére meghívásos, nemzetközi tervpályázatot hirdettek, amelyen olyan világhírű építészek szálltak ringbe, mint a Pritzker-díjas Zaha Hadid, a Bernard Tschumi Architects, a BIG, vagy a szintén Pritzker-díjas Rem Koolhaas. A világszínvonalú mezőnyből a nemzetközi zsűri egyhangú döntésével magyar terv, a NAPUR Architect pályaműve lett a győztes, amely egy rendkívül egyedi megfogalmazott, különleges kapuként vonzza majd a látogatókat a Ligetbe.

Az épület íves formája lehetővé teszi, hogy az épület kapuként és átjáróként a város és a park közötti kapcsolat megteremtésében is fontos szerepet töltsön be, s egyben megidézi azt a korszakot, mikor ez a terület volt a Liget „főbejárata”. Az épület 60 százaléka a terepszint alatt helyezkedik el, a felszín feletti részek pedig áttetszőségükkel, a tető parkosításával teszik lépésükben is alkalmazkodóvá az új múzeumot.

Az épület egyik leglátványosabb attrakciója a tetejét mint két domboldalt teljesen beborító kert lesz, mely szabadon bejárható, hangulatos közösségi térként várja majd a park látogatóit. Legmagasabb pontjára felsétálva pedig a megújult Városliget lenyűgöző panorámája tárul majd elének.

Fotó: Palkó György

Az új Néprajzi Múzeum épülete az International Property Awardson elnyerte a „Világ legjobb közintézménye” díjat, illetve a „World’s Best Architecture” különdíjat, mely világszerte az egyik legrangosabb ingatlanszakmai elismerés. Az épületegyüttes számos egyéb díjat kapott, többek között az alábbiakat:

- » 2023 – Architizer A+Awards USA_NEW YORK_The World’s Best Architecture: „Architecture Museum Category” – WINNER
- » 2022 – BEST OF IGLOO 2022 – WINNER
- » 2022 – IQD BEST ARCHITECTURE PROJECTS OF THE YEAR 2022 – WINNER
- » 2022 – ARCHELLO BEST OF THE YEAR 2022 – WINNER
- » 2022 – BLT – Built Design Awards „Architectural design – Cultural category” – WINNER
- » 2019 – II. Építészeti Nemzeti Szalon „Új Néprajzi Múzeum” KÖZÖNSÉG DÍJ – WINNER

Az új épület tervrajzán 250 mérnök dolgozott Ferencz Marcel vezető tervező irányításával. Az épület kialakítása jelentősen segíti a múzeum nagyszabású, a kor igényeinek megfelelő, látogatóbarát működtetését, a tárgyi és szellemi örökség, a magyar és a nemzetközi gyűjteményi anyag látványos, sokrétű bemutatását. Helyet kap benne gyermekmúzeum, könyvtár, archívum, konferenciaterem, valamint 2500 négyzetméternyi időszakos és 4500 négyzetméternyi állandó kiállítási tér is.

A Néprajzi Múzeum műtárgyraktárai – amelyek eddig korántsem optimális körülmények között, Budapesten kívüli, bérelt ingatlanokban kaptak helyet – nem a városligeti új épületben, hanem a közeli Szabolcs utcában felépülő világszínvonalú Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központban nyernek elhelyezést. A 2019-ra elkészülő, Közép-Európában egyedülálló beruházás keretében összesen csaknem 37 000 négyzetméteren világszínvonalú műtárgyraktárak és restaurátor-műhelyek jönnek létre.

Az új Néprajzi Múzeum épületterv megszületésének történetéről így ír az alkotó, Ferencz Marcel:

Első gondolatrajz

Fotó: Palkó György

„A felnagyított rajz az épület tervezésének legelső papírra vett mozdulatát mutatja be. Azt az alkotói pillanatot, amikor a gondolat vonalakban megtestesült. A kézi rajz eredeti mérete 8 cm, amely egy előtte telefirkált kis papírlapon született. Sok-ezernyi gondolat rajzos felvázolása után egyszer csak valami elemi erő hajtotta a kezem és a lelkem. Nem is foghattam fel, olyan gyorsan történt. A mozdulatok önkéntelen emeltek elélem egy sosem látott képet. Egy felemelkedő, teret meghajlító erőt... A rajz megszületett. Később, amikor édesapám megérkezett, meglátta csak annyit mondott: »Itt az új Múzeum!« Kisiettünk a műhelybe, fogott egy fadarabot, vágjunk egy kis szövetet, kérte, rögzítem négy csavarral, lássuk, hogyan is fest térben a gondolat. A közepére keresett egy még nagyapám által becsben őrzött legalább 120 éves négyszögletes rozsdásodó csavaranyát és emlékműként nagy gondossággal a kis modell közepére helyezte. »Na, így van készen!« – szolt

hozzám. Sosem felejttem el ezt a pillanatot, álltunk és rezdületlen csendben néztünk az összerovott modellre. Ott, akkor, belül éreztük, hogy a gondolat kirepül kezünk közül és már valahol önálló útján jár.”

A tér általános koncepciójáról az alábbiak szerint fogalmaz:

„A múzeum megalkotása során a legfontosabb koncepció az volt, hogy a föld rétegei közül kiemelkedő meghajlított tér álljon elő. Fontos volt, hogy a létrejövő hajlított tér szimmetrikus legyen és egy tökéletes kör legyen a metszete. Olyan teret akartam, amilyen nincs még a világon. Ehhez egy 1 kilométer átmérőjű körre volt szükség, a tér görbületét ez határozza meg. Fontos volt, hogy aki e térbe belép, egy különös sosem tapasztalt érzés fogja el. Jó látni, hogy rengeteg ember látogatja a tetőkeret és szemléli ezt a hajlított teret.

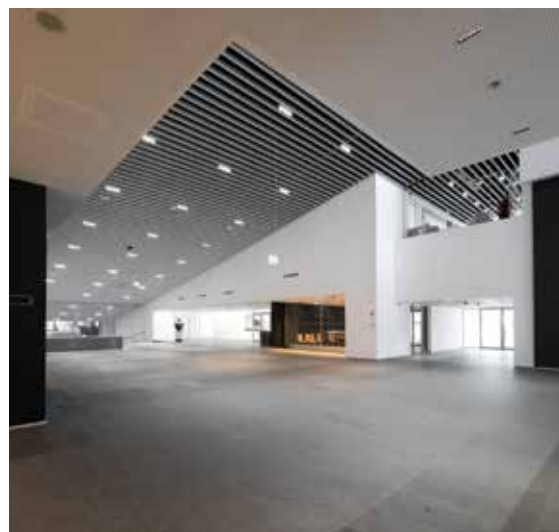
A legtöbb figyelmet a tervezésnél a meghajlított tér tetőkerete és a belső terek alakítása igényelte, valamint a különleges homlokzati díszítés, utóbbit 9 hónapon át végeztem. Fontos volt, hogy az épület díszítése egyedülálló legyen, az 500 000 pixelből álló alumíniumdíszítés megörökítse az emberi kultúra bölcsőjét.

A belső tereknél a barlangszerű áramló terek kialakítására törekedtem, ahol régen a tündérek is laktak. Ez azért fontos, mert a néprajzi műtárgyak itt érzik jól magukat a sejtelmes zezugos terekben. Az épület szakrális külső szimmetriája mellett a belső tér természeti ereje kellett, hogy domináljon, így sem színek, sem különleges anyagok nem vonják el a figyelmet a belső tér szemlélődésénél.”

Merre tart a múzeumépítézet a 21. században? Még mindig az ikonikus formák megteremtéséről van szó, vagy fontosabbak más tényezők, mint például a fenntarthatóság és a látogatói élményekkel kapcsolatos változó elvárásoknak való megfelelés – tettük fel a kérdést az alkotónak.

Fotó: Palkó György

Fotó: Palkó György

Fontos a fenntarthatóság. A kettő nem zárja ki egymást. A Néprajzi Múzeum esetében fenntartható és ikonikus ház tervezése volt a feladat. Ha végiggondoljuk, ez egy nagyon egyszerű alapelvre szerkesztett épület nagyon egyszerű belső működéssel. Az épület 60%-a föld alatt helyezkedik el. Kizárólag fenntartható energia hűti és fűti. A zöld tető védi a téli lehűléstől és a nyári felmelegedéstől az épületet, ahogyan a homlokzati dísz is temperálja az épületet. Hiszek abban, hogy a fenntarthatóság és az egyediség kiegészíthetik egymást. Hiszek abban a 21. század építészete ezt az utat tovább emeli és még jobb megoldásokat fog kínálni korunk emberiségének.

Generáltervező: Napur Architect Kft.
Építész szerző, felelős tervező: Ferencz Marcel DLA
Generáltervező: Détári György
Építész csapat: Filó Gergely, Holyba Pál, Nyul Dávid, Grócz Csaba, Koralevicz Kinga, Mészáros Mónika
Belsőépítész: Czako Építész
Tartószerkezet: Exon 2000
Épületgépészet: HVarC
Erősáram, BIM: Spányi Partners
Gyengeáram, akusztika: Animative
Épületszerkezetek: FRT Raszter
Geotechnika: Geoplan
Tűzvédelem: Prelko
Múzeumtechnológia: Silicon Computers
Könyvtártechnológia: Régió Média
Környezetvédelem: Vibrocomp
Környezetrendezés: Garten Studio
Forgalomtechnika: Pannon Engineering
Külső közmű: GÉM
BREEAM: Denkstatt Hungary
Világítástechnika: Made by Light Memix
Akadálymentesítés: NT Control

Konyhatechnológia: Teco-Gastro
Automatika: IQ
Lift: KONE
Üvegfalak: Frontoplan
Generálkivitelező: ZÁÉV Építőipari Zrt. és Magyar Építő Zrt.
Fotó: Palkó György, Incze László

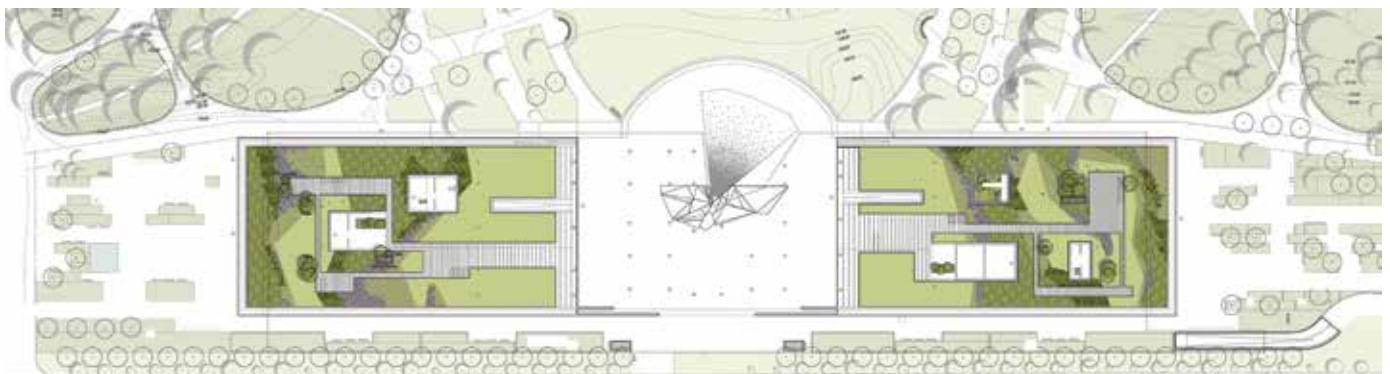
Fotó: Palkó György

Fotó: Palkó György

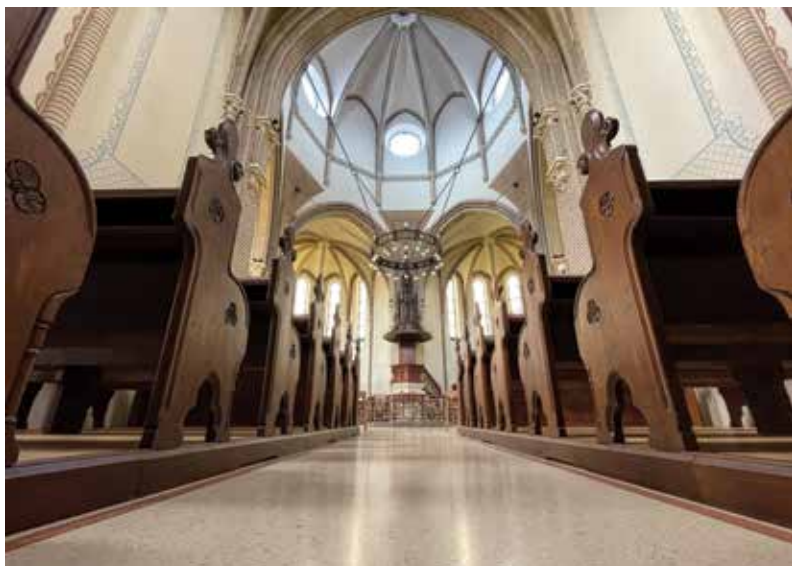

Fotó: Palkó György

Szagrális térben modern technológia

Műgyanta terrazzopadló a Szilágyi Dezső téri templomban

Korunk kihívásai közé tartozik a sokszor több évszázaddal korábban épült szagrális terek felújítása, mivel nincsenek meg a technológiák, a szakemberek kiöregedtek, és az anyagok sem megfelelőek a tökéletes és tartós kivitelezéshez.

Ez volt a kérdés az 1893 és 1895 között – Pecz Samu tervei alapján – épült Szilágyi Dezső téri református templom esetében is.

A Duna-parton álló, vörös téglás, Zsolnay-cserepekkel díszített, gótikus váratok idéző épületen Pecz Samu zsenialitása kívül és belül is megcsillan.

A gyönyörű templomnak, amely 1915 tavaszán Ady Endre és műzsája, Csinszka esküvőjének helyszíne is volt, 2014-ben befejeződött homlokzati felújítását követően 2019 és 2021 között került sor a belső megújítására a Budapest-Budai Református Egyházközség szervezésében.

A Szakál Építész Iroda által megtervezett belső felújítás keretében új fűtésrendszer került a templomba, az ablakokat

hőszigetelt nyílászárókra cserélték, a padokat restaurálták, az egész épület elektromos hálózata megújult, új alapfestés és díszítőfestés került a falakra, és új padlóburkolatot is letettek.

A padló felújításánál a 350 m² területű, korhűbb cement terrazzoburkolat kivitelezése nem volt megoldható, mert felmerült a padlófűtés igénye, és az arra nem alkalmas. Így a szakkivitelező Palazzo Kft. a meglévő, tönkrement cement terrazzoburkolatot a műemléki környezetbe szintén illeszkedő korszerű, padlófűtésre is alkalmas műgyantakötésű terrazzodíszburkolatra cserélte le.

Az építészek részéről az volt az elvárás, hogy a Pecz Samu által megálmodott és épített térbe, annak díszítőrendszerébe úgy illeszkedjen az új burkolat, hogy – utalva annak speciális öthajós-kupolateres rendszerére – legyen visszafogott, ne domináljon. A kivitelezők ennek rendelték alá a színválasztást, valamint a bordúr- és mintarendszert, illetve a dilatációs mezők felosztása, a padlófűtés köreinek tervezése is eszerint készült.

A fentiek miatt a projektben alkalmazott egész technológia speciális volt. A munka során a Palazzo Kft. munkatársai MAPEFLOOR I 910 gyantát használtak az alapozáshoz és a gantahabarc készítéséhez, a szükséges konzisztencia eléréséhez pedig ADDITIX PE-t adagoltak. A kőzetsemcsék befogatására MAPEFLOOR I 300 SL gyantát használtak, míg a felületvédelmet MAPELUX LUCIDA-termék alkalmazásával érték el.

A végeredmény egy minden tekintetben kifogástalan és harmonizáló művészi értékkel bíró alkotás, ez méltó a neogótikus stílusú templomhoz, amely jellegzetes eleme a budapesti városképnek.

Érdeklődés: Nagy Sándor termékfelelős, (+36-20) 234-8341, nagy.sandor@mapei.hu

Már elsőre végleges építési megoldások

RAW DECOR MOZAIKOK

AZ IDŐTLEN KERÁMIA- ÉS ÜVEGMOZAIK

A kerámia- és üvegmozaikgyártó, jó hírű Raw Decor egyedi megoldásokat kínál a konyhába, fürdőszobába és az enteriőr további helyiségeibe. A Cecile kollekció az egyediség és a kifinomult stílus megtestesítője, amely tökéletesen illeszkedik az angol és a modern klasszikus enteriőrhöz. A kollekció csempéit a négylevelű lóhere motívum köti össze, harmóniát teremtve. Várjuk tervezők, belsőépítészek jelentkezését, partnereink számára kedvező együttműködési feltételeket és termékmintákat biztosítunk. Alkossunk együtt egyediséget és elegáns enteriőröket!

Készüljön fel velünk az új BIM előírásokra!

- **Tanácsadás**
- **Oktatás**
- **Szakmai közösség**

Termékeinkkel és szolgáltatásainkkal
megfelelhet a magyar nemzeti
BIM szabványnak.

Bővebb információ:
06 70 370 59 13

 GRAPHISOFT®
A NEMETSCHER COMPANY

 **GRAPHISOFT
BIMcloud**®

 **GRAPHISOFT
BIMx**®

 **GRAPHISOFT
DDScad**™

 BLUEBEAM®
A NEMETSCHER COMPANY

 SOLIBRI®
A NEMETSCHER COMPANY

 dRofus